

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

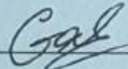
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему:

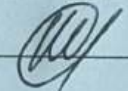
**«ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»»»**

08-43.БКР.021.00.054 ТЧ

Виконала: студентка 4 курсу,
групи МФКД-206
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

 Ставнійчук А. Р.
(прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доцент кафедри ФІМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

 Ткачук Л.М.
(прізвище та ініціали)

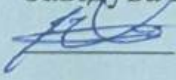
«04» 06 2024 р.

Рецензент: к.т.н., доцент кафедри ЕПВМ
 Ратушняк О. Г.
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

«05» 06 2024 р.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ФІМ

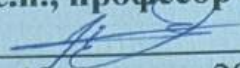
 д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

«11» 06 2024 р.

Вінниця ВНТУ – 2024 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., професор Зянько В. В.

«13» лютого 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Ставнійчук Аліні Русланівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи: Фінансове управління капіталом підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Київська кондитерська фабрика «Рошен»»)

Керівник роботи Ткачук Л.М., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ВНТУ від «11» березня 2024 року № 80.

2. Термін подання студентом роботи: 31 травня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: Фінансова звітність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р.: Форма 1 – Баланс, Форма 2 – Звіт про фінансові результати, Статут, Офіційний сайт Державного комітету статистики України, Офіційний сайт ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»».

4. Зміст текстової частини:

у першому розділі – дослідити теоретичні та методологічні аспекти фінансового управління капіталом підприємства;

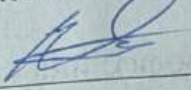
у другому розділі – проаналізувати фінансово-економічний стан ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р. та рівень фінансового управління капіталом підприємства;

у третьому розділі – запропонувати ефективну систему фінансового управління капіталом підприємства.

5. Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: Аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»», Аналіз показників ліквідності, Аналіз показників фінансової стійкості, Аналіз показників рентабельності.

Рисунки: Підходи до сутності категорії «капітал», Частка ринку виробників кондитерської продукції, Організаційна структура підприємства.

6. Консультанти розділів роботи

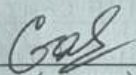
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	Зянько В. В. зав. кафедри ФІМ д.е.н., професор	14.03.2024 р. 	28.05.2024 р.

7. Дата видачі завдання «13» березня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

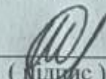
№ з/п	Назва та зміст етапу	Термін виконання		Примітка
		початок	завершення	
1	Формування та затвердження теми бакалаврської кваліфікаційної роботи	01.12.2023	01.02.2024	вик.
2	Виконання теоретичної частини БКР. Перший рубіжний контроль виконання БКР	24.04.2024	13.05.2024	вик.
3	Виконання аналітичної частини БКР та розробка рекомендацій та пропозицій. Другий рубіжний контроль виконання БКР	14.05.2024	01.06.2024	вик.
4	Нормоконтроль БКР	02.06.2024	03.06.2024	вик.
5	Рецензування БКР	04.06.2024	07.06.2024	вик.
6	Попередній захист БКР	03.06.2024	04.06.2024	вик.
7	Захист БКР	17.06.2024	18.06.2024	вик.

Студент

(підпис)

Ставнійчук А. Р.
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Ткачук Л. М.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

УДК 658.15:330.14

Ставнійчук А. Р. Фінансове управління капіталом підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Київська кондитерська фабрика «Рошен»»). Бакалаврська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2024. 74 с. На укр. мові. Бібліогр.: 22 назв; рис.: 10; табл. 7.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі запропоновано напрями підвищення ефективності фінансового управління капіталом на приватному акціонерному товаристві «Київська кондитерська фабрика «Рошен»». Наукові і практичні положення щодо шляхів підвищення ефективності фінансового управління капіталом підприємства можуть бути впроваджені на досліджуваному в роботі підприємстві та інших підприємствах кондитерської галузі, що дозволить покращити фінансові результати господарської діяльності. У теоретичній частині роботи досліджено економічну суть фінансового управління капіталом, проаналізовано методики аналізу ефективності управління капіталом підприємства. В аналітичній частині роботи здійснено оцінювання ефективності економічної діяльності та фінансової стійкості ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»». У прикладній частині роботи запропоновано заходи з підвищення ефективності господарської діяльності та фінансового управління власним капіталом досліджуваного підприємства та загалом підприємств кондитерської галузі.

Ключові слова: капітал, власний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (збиток).

ABSTRACT

Stavniychuk A. R. Financial management of the capital of the enterprise (on the example of the private joint-stock company "Kyiv confectionery factory "Roshen"). Bachelor's thesis on specialty 073 - Management, educational program - Management of financial and credit activities. Vinnytsia: VNTU, 2024. 74 p. In Ukrainian speech Bibliography: 22 titles; Fig.: 10; table 7.

In the bachelor's qualification thesis, directions for increasing the efficiency of financial management of capital at the private joint-stock company "Kyiv Roshen Confectionery Factory" are proposed. Scientific and practical provisions on ways to increase the efficiency of the financial management of the enterprise's capital can be implemented at the enterprise studied in the work and other enterprises of the confectionery industry, which will improve the financial results of economic activity. In the theoretical part of the work, the economic essence of financial capital management was investigated, the methods of analyzing the efficiency of capital management of the enterprise were analyzed. In the analytical part of the work, an assessment of the efficiency of economic activity and financial sustainability of PJSC "Kyiv Roshen Confectionery Factory" was carried out. In the applied part of the work, measures are proposed to increase the efficiency of economic activity and financial management of the equity capital of the researched enterprise and enterprises of the confectionery industry in general.

Key words: capital, equity capital, additional capital, reserve capital, retained earnings (loss).

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1 Економічна сутність та функції капіталу підприємства	10
1.2 Структура власного капіталу підприємства	13
1.3 Методи оцінки ефективності використання капіталу.....	14
Висновок до розділу 1	20
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ 3 ТА ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»».....	22
2.1 Економіко-організаційна характеристика підприємства.....	22
2.2 Аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».....	26
2.3 Аналіз фінансового управління капіталом підприємства	34
Висновок до розділу 2	38
3.3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»..	41
Висновок до розділу 3	48
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
Додаток А (обов’язковий) Протокол перевірки навчальної (кваліфікаційної) роботи	54
Додаток Б (довідниковий) Фінансова звітність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».....	55
Додаток В (довідниковий) Ілюстративний матеріал.....	67

ВСТУП

В сучасних умовах розмір та структура капіталу підприємства є визначальною умовою його функціонування та фінансово-економічного розвитку. В момент створення підприємства його власний (статутний) капітал фіксується в активах, вкладених засновниками підприємства і визначає вартість майна підприємства. Достатній розмір капіталу підприємства дає можливість вести фінансово-господарську діяльність, збільшувати її обсяги та бути стійкими та фінансово незалежним від зовнішніх джерел фінансування.

Важливим аспектом аналізу фінансово-економічної діяльності сучасного підприємства є удосконалення системи фінансового управління капіталом підприємства, а саме його формування та використання, що є важливою умовою сталого економічного зростання.

Основними джерелами фінансування підприємства є як власний капітал, так і залучений капітал. Тому результат і ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства залежать не лише від раціонального використання капіталу, а й від джерел його утворення. Шляхом дотримання оптимального співвідношення власного та позикового капіталу можна забезпечити високий рівень фінансової незалежності, ділової активності, прибутковості, а також підвищити ринкову вартість бізнесу.

Тому при формування фінансової політики підприємства доцільно обрати таку структуру капіталу, яка дасть можливість підвищити ринкову вартість підприємства. Враховуючи обмеженість зовнішніх джерел фінансування, зменшення прибутку, актуальним для підприємств України в сучасних умовах є фінансове управління капіталом. В умовах фінансово-економічної кризи та дефіциту оборотних коштів наявність власних фінансових ресурсів та їх ефективне застосування є одним із найважливіших факторів розвитку підприємства, а результативність його діяльності безпосередньо залежить від швидкості надходження грошових коштів.

Значний науковий внесок в дослідження питань, пов'язаних з категорією «капітал» та «власний капітал», було зроблено такими відомими світовими економістами, як К. Маркс, А. Маршалл, Дж. Кларк, Дж. Міль, . Фішер, Дж. Хікс, Д. Рікардо, А. Сміт, Ю. Брігхем та ін. Вітчизняні науковці Балабанов І. Т., Стоянова О. С., Басовський Л. Є., Бланк І. О., Ковальов В. В., Шохін Є. І., Теплова Т. В. та ін. також працюють над дослідженням даної категорії.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних аспектів та розробка практичних рекомендацій щодо шляхів підвищення ефективності фінансового управління капіталом підприємства.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити ряд взаємопов'язаних завдань:

- дослідити економічну сутність та функції капіталу підприємства;
- дослідити фінансову ефективність використання капіталу підприємства, розглянути методи його оцінки;
- провести загальну характеристику фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»;
- проаналізувати динаміку основних фінансово економічних показників діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» та структуру капіталу підприємства;
- проаналізувати ефективність використання капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»;
- дослідити напрями підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства;
- визначити напрями удосконалення використання капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Об'єктом дослідження є процес фінансового управління капіталом підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й практичні аспекти фінансового управління капіталом підприємства.

Методи дослідження У роботі використано методи наукового узагальнення, аналізу, синтезу, порівняння, економіко-статистичні методи, графічні методи.

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правові акти, статистичні матеріали, періодичні та монографічні видання, фінансова звітність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Практичне значення одержаних результатів проведеного дослідження полягає в тому, що отримані в роботі теоретичні положення, розрахунки та висновки доведені до рівня конкретних пропозицій, які можуть бути використані при розробці системи фінансового управління капіталом підприємств. Наукові і практичні положення щодо вдосконалення системи фінансового управління капіталом можуть бути впроваджені як у діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», так і в діяльності суб'єктів господарювання усіх організаційно-правових форм.

Особистий внесок здобувача.

Бакалаврська кваліфікаційна робота є самостійно виконаною працею, в якій автором обґрунтовані пропозиції з підвищення ефективності фінансового управління капіталом підприємства.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Апробація результатів бакалаврської роботи.

Основні положення і результати проведеного дослідження доповідались на Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2024)», м. Вінниця.

За темою бакалаврської дипломної роботи опубліковано тези доповіді на конференції [1].

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та функції капіталу підприємства

Важливим напрямком управління підприємством є забезпечення його функціонування достатнім розміром капіталом. Тому в умовах сучасної економічної ситуації доцільно дослідити категорію капіталу та його структури.

Капітал підприємства - це загальна величина грошових, матеріальних і нематеріальних коштів, вкладених у створення його активів.

Капітал є однією з найбільш широко використовуваних фінансових категорій. Вона стає основою для створення і розвитку підприємств і представляє інтереси всіх учасників ринкових відносин у процесі його функціонування. Будь-яка компанія, яка займається виробничою або підприємницькою діяльністю, повинна мати певний розмір капіталу, оскільки для здійснення господарської діяльності необхідно придбати права та привілеї.

Питання про природу капіталу досліджується з моменту виникнення економічної науки, при чому на кожному етапі розвитку економіки капітал розглядався з різних точок зору і мав свої особливості.

Термін «капітал» походить з латинської мови, «capitalis», перекладається як «головний». Дослідження капіталу потребує з'ясування його природи з економічного, юридичного та бухгалтерського напрямів (рис. 1.1).

Перший полягає в тому, що величина капіталу визначає межі мінімальної відповідальності, яку підприємство несе за своїми зобов'язаннями. Другий напрям пов'язаний із забезпеченням підприємства власними фінансовими ресурсами, які потрібні для ведення фінансово-господарської діяльності.

Найважливіші характеристики капіталу:

- є основним фактором виробництва;
- характеризує наявні фінансові ресурси підприємства, які приносять прибуток;

- є головним джерелом формування добробуту власників підприємства;
- є основним показником ринкової вартості компанії.

Динаміка капіталу є важливим показником ефективності економічної діяльності підприємства.

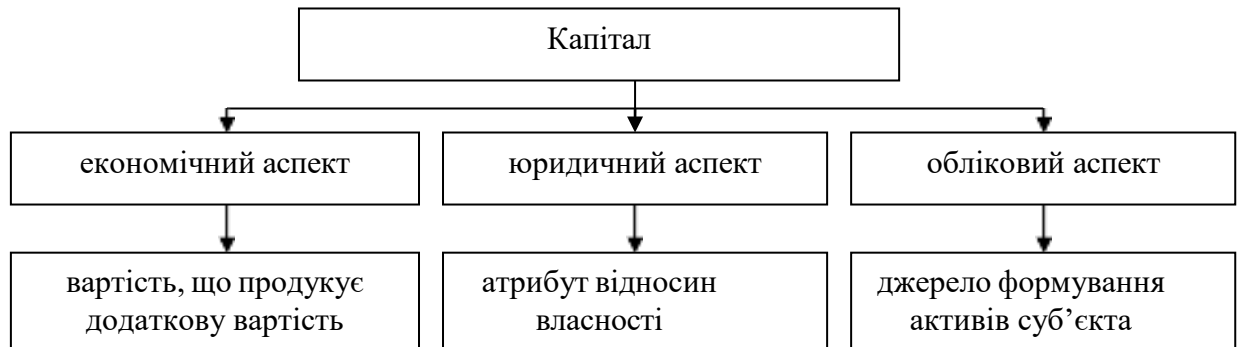

Рисунок 1.1 – Підходи до трактування категорії «капітал»

У роботах [7-12] капітал розглядається як ресурс, призначений для участі в економічній діяльності з метою отримання доходу. Цей метод розглядає економічну природу капіталу на стадії виробництва.

Більшість сучасних науковців розглядають грошову форму капіталу. Водночас прихильники цієї позиції дотримуються різних поглядів стосовно складу та природи грошового та фінансового капіталу. Перші розглядають капітал як частину фінансових ресурсів, вкладених в економічний процес; другі додають до них отриманий прибуток; треті розуміють капітал як частину власних та позикових фінансових ресурсів, вкладених в економічний процес з метою отримання прибутку; четверті додають до них залучені кошти. Тому категорія «капітал» має стосуватися всіх майнових та інтелектуальних коштів, які інвестор вкладає в об'єкт господарювання з метою отримання прибутку.

Таким чином, капітал – це сукупність фінансово-економічних ресурсів підприємства, вкладених в цінності, які використовуються для розширеного відтворення з метою одержання прибутку. У процесі здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства капітал розглядається як інвестиційно-виробничий ресурс і водночас виступає засобом інформування для управління

підприємством на основі кругообігу капіталу.

Підходи до сутності категорії «капітал» як економічної категорії узагальнено на рис. 1.2.

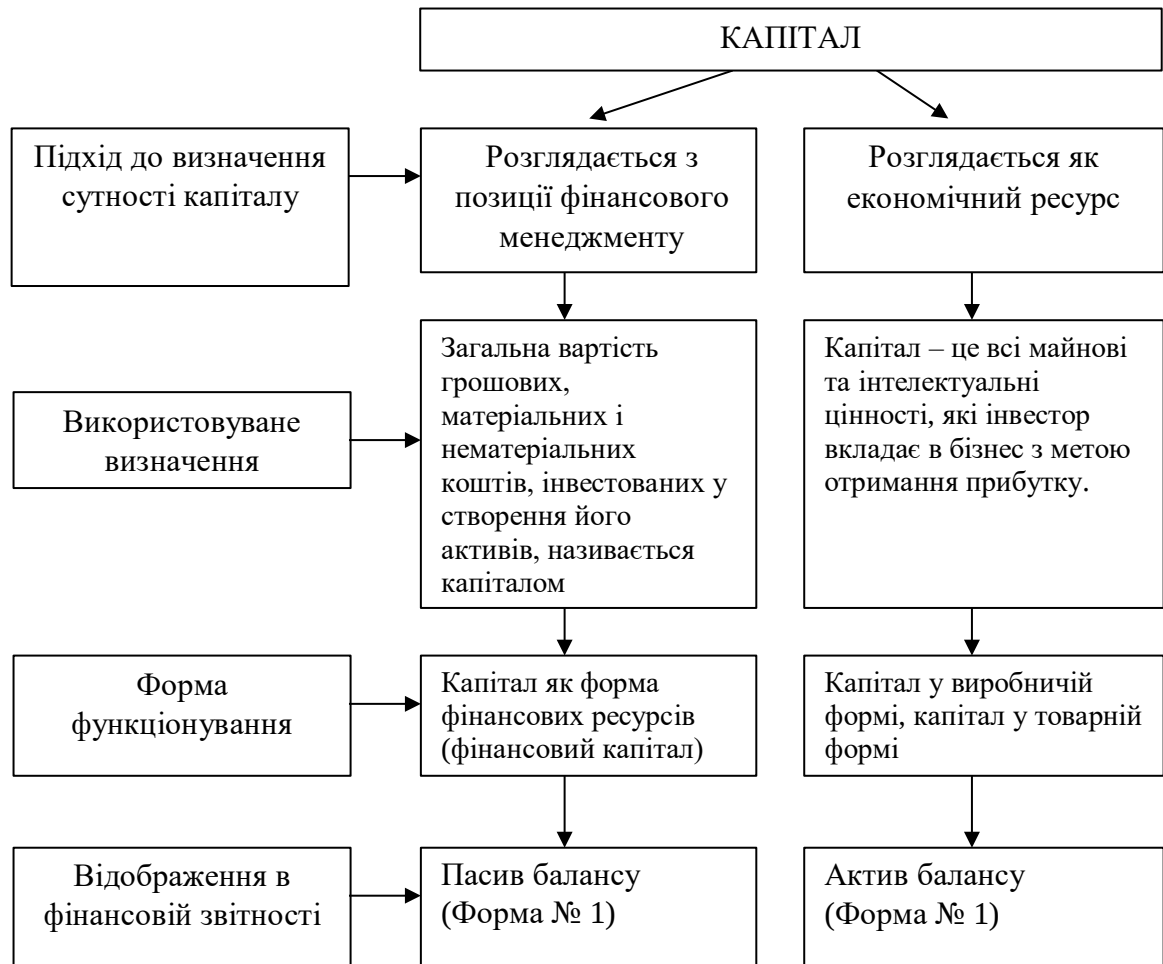

Рисунок 1.2 - Підходи до сутності категорії «капітал»

Аналізуючи економічну сутність капіталу, необхідно виділити його найважливіші характеристики, а саме те, що він є основним фактором виробництва; характеризує фінансові ресурси підприємства, що генерують прибуток; використовується як основне джерело добробуту своїх власників; є основним показником ринкової вартості компанії. Його динаміка є важливим показником економічної ефективності [14, с. 347].

Основними етапами руху власного капіталу є процес створення, розподілу, використання та відтворення ресурсів у межах окремого підприємства. У зв'язку

з цим управління власними коштами означає не тільки забезпечення ефективного використання вже накопиченої їх частини, а й формування власних фінансових ресурсів, що забезпечують майбутній розвиток компанії.

1.2 Структура власного капіталу підприємства

Формування власного капіталу сучасного підприємства є найважливішим аспектом управління капіталом. Фінансова політика створюється для формування компанією фінансових ресурсів для підтримки рівня фінансування, необхідного для її розвитку, і є частиною загальної стратегії компанії. Формулювання цієї політики включає такі основні елементи:

- аналіз формування власного капіталу підприємства за попередній період;
- визначення потреби у своїх фінансових ресурсах;
- оцінка вартості залученого капіталу з різних джерел;
- забезпечення самофінансування підприємства;
- забезпечення необхідного розміру фінансових ресурсів із зовнішніх джерел;
- встановлення оптимального співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел формування капіталу [13, с. 57].

Враховуючи економічну сутність власного капіталу підприємства, в його структурі необхідно виділити такі складові: вкладений капітал і накопичений капітал. Накопичений капітал підприємства — це зростання власного капіталу в процесі господарської діяльності, який включає нерозподілений прибуток, резервний капітал та інший додатковий капітал.

Розмір власного капіталу підприємства відображається в першому розділі пасиву балансу (форма № 1 фінансової звітності), а джерела його формування - у звіті про власний капітал (форма № 3). До складу власного капіталу входять зареєстрований, додатковий, резервний капітал, неоплачений та вилучений капітал, переоцінений капітал, нерозподілений прибуток (непокриті збитки) [15]. Характеристика складових власного капіталу представлена в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Характеристика складових власного капіталу підприємства

Складові власного капіталу	Економічний зміст складової власного капіталу
Зареєстрований капітал	Включає зафіксований в установчих документах розмір статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується згідно чинного законодавства.
Капітал у дооцінках	Відображається сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів.
Додатковий капітал	Включає емісійний дохід (суму, на яку вартість продажу акцій власної емісії перевищує їхню номінальну вартість), вартість безоплатно отриманих необоротних активів, величина капіталу, який внесено засновниками понад статутний капітал, накопичені курсові різниці, які згідно національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відносяться до власного капіталу та інших складових додаткового капіталу.
Резервний капітал	Включає суму резервів, створених згідно чинного законодавства або статуту за рахунок чистого прибутку підприємства.
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Включає накопичену суму чистого прибутку, який залишається на підприємстві після розподілу або непокритого (чистого) збитку, якщо було отримано негативний фінансовий результат від господарської діяльності.
Неоплачений капітал	Включає суму заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу.
Вилучений капітал	Відображається фактична собівартість акцій власної емісії господарського товариства або часток, викуплених товариством у його учасників.

Для забезпечення розвитку господарської діяльності товариства акціонери можуть вносити додаткові кошти на добровільних засадах. Дивіденди нараховуються при щорічному розподілі прибутку рішенням зборів акціонерів.

1.3 Методи оцінки ефективності використання капіталу

Під час управління капіталом дуже важливим є аналіз ефективності його формування та використання, що є основою для визначення шляхів підвищення

рівня конкуренції.

У сучасних умовах існує багато підходів до визначення ефективності формування та використання особистого капіталу. У теорії фінансового менеджменту, виходячи з використовуваних методів, виділяють основні системи аналізу ефективності капітальних витрат у бізнесі: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз; порівняльний аналіз, коефіцієнтний аналіз, комплексний аналіз [24].

Горизонтальний аналіз акціонерного капіталу включає вивчення динаміки окремих складових і акціонерного капіталу в цілому за певний період. Швидкість зростання розраховується за допомогою цієї аналітичної системи збільшення балансу та його складових у певний період часу та визначення загального напрямку їх змін [18].

Вертикальний (структурний) фінансовий аналіз базується на структурному розподілі складових власного капіталу. У процесі виконання цього аналізу розраховується питома вага кожної складової капіталу в його загальній вартості. Як правило, поточний капітал компанії, згідно з фінансовою звітністю, включає статутний капітал, збільшений капітал, додатковий капітал, резервний капітал, накопичений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал і відрахування [5]. При цьому статутний капітал є відправною точкою господарської діяльності, а накопичений прибуток – можливістю підвищення продуктивності.

Ці види аналізу говорять лише самі за себе, не пояснюючи причини позитивних чи негативних змін у бізнесі.

Порівняльний фінансовий аналіз заснований на порівнянні значень окремих груп показників, схожих між собою. При використанні цього аналізу для оцінки рівності розраховується загальна величина відхилення від відносної рівності в цілому та її окремих частин. Цей тип аналізу використовується для порівняння ефективності бізнесу в різні періоди господарської діяльності або для оцінки ефективності управління запасами в порівнянні з іншими підприємствами. Бенчмаркінг включає порівняння показників із плановими, середніми, показниками конкурента тощо [16, с. 74].

Коефіцієнтний аналіз (R-аналіз) є основою для розрахунку співвідношення абсолютно різних показників фінансової діяльності підприємства між собою. У процесі використання даної аналітичної системи визначаються різноманітні відносні показники, які свідчать про ефективне використання капіталу підприємства та його фінансову стійкість.

Справедливі показники ефективності витрат є ознакою його здатності приносити значні переваги економічному процесу.

Господарська діяльність та визначення загальної ефективності її використання. Основними показниками здатності підприємства фінансувати свою діяльність і не покладатися на зовнішні джерела фінансування є: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансового ризику.

Коефіцієнт фінансової незалежності (коефіцієнт фінансової незалежності концентрації акцій) - вказує на частку власного капіталу в загальному капіталі компанії. У той же час тенденція до зростання є позитивним показником, який свідчить про збільшення частки особистих коштів від загальної вартості капіталу організації. Загалом, якщо частка капіталу в його загальній вартості становить більше 50%, компанія вважається незалежною від зовнішніх джерел фінансування. У той же час надлишок залежить від галузевих тенденцій, а також політики компанії щодо управління активами.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу показує частку позикового капіталу в загальному капіталі компанії. Зростання цього показника визначається збільшенням частки позикових коштів у фінансовій справі підприємства. Коефіцієнт фінансового ризику відображає відношення боргу до власного капіталу та показує, наскільки позиковий капітал перевищує власний капітал.

Протилежною точкою коефіцієнта фінансового ризику є самофінансування (стабільне фінансування), що свідчить про можливість справедливого повернення залучених коштів. Рекомендується значення більше 1.

Аналіз власного капіталу також включає оцінку достатності власного капіталу для поточної діяльності. Коефіцієнт левериджу власного капіталу визначає частку інвестованих в оборотні активи. Величина цього індексу може змінюватись залежно від структури капіталу та галузевих особливостей (норма – 0,4 – 0,6).

Важливою частиною аналізу статутного капіталу підприємства є оцінка ефективності управління ним за показниками ділової активності та прибутковості. Ці показники показують частку прибутку та реального доходу, яку отримує підприємство з використанням одиниці власного капіталу.

Характеристиками індексу рентабельності власного капіталу є:

- Економічний потенціал визначається поточними показниками, тому не відображає потенційного впливу довгострокових запланованих інвестицій.

Це індикатор ризику бізнесу, тобто його високе значення може зберігатися тривалий час, але має прихований ризик для власників і кредиторів.

- Чисельник індексу (чистий прибуток) відображає результати діяльності і існуючий рівень цін за минулий період, а знаменник (середньорічний власний капітал) - створюється за кілька років, тобто баланс і його ринкові оцінки. можуть бути дуже різними

Тому прибутковість власного капіталу суттєво залежить від здатності управляти ступенем наслідків залежності від активів.

Щоб дослідити ефективність використання та управління власним капіталом у бізнесі, краще використовувати балансовий аналіз ефективності капіталу та порівняльний аналіз.

За допомогою аналізу коефіцієнтів можна визначити, що компанія ефективно витрачає свій капітал. Якщо ми також використовуємо порівняльний аналіз і порівнюємо поточні та попередні бухгалтерські показники, ми можемо проаналізувати, наскільки компанія використала свій капітал оптимальніше, ніж у попередньому році.

Факторний аналіз відіграє особливу роль в управлінні капіталом. Причинно-наслідковий аналіз забезпечує оцінку впливу факторів на індекс

ефективності, дозволяючи модифікувати та створювати критерії управління капіталом для правильного вибору та коригування визначених факторів. За допомогою аналізу причин і наслідків можна визначити вплив окремих компонентів на індекс ефективності. Наприклад, розгляньте можливість використання причинно-наслідкового аналізу для оцінки фінансового стану підприємства. Ефективними показниками ми визначаємо коефіцієнт незалежності (відношення власного капіталу до валюти балансу) та коефіцієнт фінансової стійкості (відношення власного капіталу до зобов'язань). Ми розділимо наш капітал на складові, які будуть факторами. Коефіцієнт незалежності розраховується за формулою 1.1:

$$\text{Кавт} = (\text{СК} + \text{ДвК} + \text{ДіК} + \text{РК} + \text{НП} - \text{НК} - \text{ВК}) / \text{ВБ} \quad (1.1)$$

де Кавт – коефіцієнт автономії; СК – статутний капітал; ДвК – додатково вкладений капітал; ДіК – інший додатковий капітал; РК – резервний капітал; НП – нерозподілений прибуток; НК – неоплачений капітал; ВК – вилучений капітал; ВБ – валюта балансу.

Розподіливши показник автономії, видно, що він складається із суми часток складових власного капіталу в загальній структурі капіталу.

Так само розподілимо на складові формулу для розрахунку коефіцієнта фінансової стійкості (1.2):

$$\text{Кфс} = (\text{СК} + \text{ДвК} + \text{ДіК} + \text{РК} + \text{НП} - \text{НК} - \text{ВК}) / 3, \quad (1.2)$$

де Кфс – коефіцієнт фінансової стійкості; 3 – зобов'язання.

При проведенні факторного аналізу важливе значення має порядок розміщення показників (факторів). Оцінка того, які фактори є первинними, а які похідними, залежить від порядку їх заміни.

Для визначення впливу зміни складових власного капіталу на коефіцієнти незалежності та фінансової стійкості використовується метод ланцюгової підстановки, який підходить для всіх типів детермінованих моделей [16, с.75].

Важливим методом аналізу показників власного капіталу є інтегральний, який базується на розрахунку таких показників: рентабельності виробництва,

рентабельності продажів, рентабельності сукупного капіталу підприємства, що показує ефективність використання капіталу. Інвестиції в діяльність компанії на значний термін, рентабельність вкладення капіталу та ін.

В управлінні використанням особистого капіталу також широко використовуються такі системи комплексного фінансового аналізу:

1. Система комплексного аналізу ефективності використання капіталу підприємства, запропонована компанією «Дюпон» (США), яка включає розбивку показника «рентабельності інвестицій» на ряд фінансових коефіцієнтів, які включені в нього та об'єднані пов'язані. Ця система базується на аналізі «моделі Дюпона», згідно з якою коефіцієнт рентабельності капіталу підприємства є добутком коефіцієнта рентабельності продажів продукції на коефіцієнт оборотності (число фінансових оборотів).

2. SWOT-аналіз компанії, який включає вивчення сильних і слабких сторін компанії щодо можливості використання її капіталу, а також оцінку позитивного чи негативного впливу на неї деяких зовнішніх факторів.

3. Об'єктно-орієнтована система комплексного аналізу використання капіталу підприємства пов'язана з використанням інформаційних технологій та спеціалізованих додатків. Основою цієї системи є реалізація моделі формування рівня рентабельності власного капіталу компанії за допомогою набору первинних фінансових блоків, які взаємодіють між собою та моделюють «шари» елементів, які його безпосередньо формують.

4. Інтегрована система аналізу портфеля, яка базується на використанні «теорії портфеля», згідно з якою рівень прибутковості портфеля фондових інструментів аналізується одночасно з рівнем ризику портфеля.

При аналізі фінансового стану підприємства недостатньо тільки порівняти отримані значення коефіцієнтів з нормативними або плановими, рекомендується оцінити їх динаміку і тенденцію до зміни. Майже всі коефіцієнти, розраховані в аналізі власного капіталу, розглядають його як цілісний показник, але складові власного капіталу у своїй діяльності змінюються по-різному: одні можуть збільшуватися, інші можуть зменшуватися, на них по-різному впливають

власники та менеджери. Тому для зміни розміру статутного капіталу рекомендується давати конкретні роз'яснення в установчих документах, а в разі його зменшення погоджувати з кредиторами.

При формуванні додаткового вкладеного капіталу немає необхідності вносити зміни до статуту, тобто він більш мобільний. Інші додаткові кошти, що утворюються за рахунок дооцінки активів, зменшуються при їх переоцінці, а капітал, створений за рахунок щомісяця безоплатно отриманих необоротних активів, зменшується на суму нарахованої амортизації. Резервний капітал спрямовується на цілі, для яких він створений. Зростання резервного капіталу відбувається тільки за рахунок накопиченого прибутку, що в підсумку не вплине на загальну суму капіталу. Законодавчих обмежень щодо використання нерозподіленого прибутку немає. Неоплачений і вилучений капітал повинен бути повернений протягом одного року [16, с. 74]

Варто зазначити, що на методику аналізу динаміки власного капіталу підприємства та результати оцінки отриманих результатів впливають організаційно-правова форма господарської поведінки та вид економічної діяльності. Перший суттєво впливає на структуру статутного капіталу та правове регулювання підходів до його формування та використання.

Тому ефективне управління капіталом є основним показником прибутковості діяльності, фінансової стійкості та привабливості компанії. Враховуючи, що власний капітал є основним показником стабільності та ефективності діяльності підприємства, необхідно забезпечити збільшення його обсягу та частки в джерелах формування господарських засобів.

Висновки до розділу 1

Одним із основних показників ефективності діяльності підприємства є капітал, важливість якого доведена для фінансово-господарської діяльності підприємства. Тому ефективне управління капіталом є важливою умовою ділової активності та виживання в конкурентній боротьбі.

При аналізі думок науковців щодо трактування цієї категорії стає очевидною її неоднозначність, складність та масштабність. Досліджуючи визначення власного капіталу можна стверджувати, що воно є багатоаспектним, оскільки виступає як об'єкт управління; є придбанною цінністю; є виробничим ресурсом (фактором виробництва); є інвестиційним ресурсом; виступає об'єктом власності та розпорядження; є носієм фактора ліквідності та ризику; є об'єктом надання тимчасових переваг; виступає об'єктом купівлі-продажу; є джерелом доходу підприємства; визначає ринкову вартість підприємства; характеризує рівень ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. Встановлено, що всі складові капіталу мають відповідну цільову ефективність, що дозволяє досягти відносно високої ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. З'ясовано, що наявність чи відсутність у його структурі певного елемента власного капіталу в першу чергу залежить від організаційно-правової форми підприємства. На основі дослідження складових капіталу удосконалено класифікацію акціонерного капіталу, що забезпечує можливість підвищення ефективності виконання його функцій з метою ефективного управління формуванням та динамікою статутного капіталу та управління підприємством в цілому.

Досліджено, що процес формування капіталу пов'язаний із рядом проблем, які безпосередньо впливають на прийняття управлінських рішень у компанії. Ці проблеми можуть бути вирішені лише за умови вдосконалення правових заходів щодо підвищення ефективності використання особистого капіталу.

Аналіз ефективності використання капіталу на підприємстві здійснюється за допомогою ряду методів та розрахунку основних показників, що визначають ефективність його використання. Найбільш ефективним методом аналізу управління капіталом є інтегральний метод. Основними методами підвищення ефективності використання капіталу в компаніях є методи, що підвищують показники рентабельності, використання активів, капіталу та фінансової незалежності компанії.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»»

2.1. Економіко-організаційна характеристика підприємства

На ринку кондитерських виробів України представлені декілька масштабних міжнародних компаній – концерн «А.В.К.» (американські Western NIS Enterprise Fund), кондитерська фабрика «Корона» («Kraft Foods»), ПрАТ «Монделіс Україна» («Mondelēz International»), ПАТ «Полтавакондитер» (Sigma Bleizer); ПАТ Львівська кондитерська фірма «Світоч» (швейцарська Nestle), ПАТ кондитерська фабрика «Харків'янка» (Trilini International). До масштабних кондитерських виробників відносять: корпорацію «Рошен», ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика», ПрАТ «Рівненська кондитерська фабрика», ПрАТ «Чернівецька кондитерська фабрика «Буковинка» та ПрАТ «Луцька кондитерська фабрика» [9].

Майже половину сегменту ринку кондитерських виробів в натуральному вираженні займають три вітчизняні кондитерські компанії: корпорація «Рошен», яка займає 24,7 % ринку, компанія «Конті» – 12,9 % сегменту ринку та компанія «А.В.К.» – 11,9 % сегменту ринку. Інші виробники кондитерських виробів значно відстають від лідерів: «Бісквіт-Шоколад» знаходиться на четвертому місці та займає 4,9 % ринку, на п'ятій позиції знаходиться ПрАТ «Житомирські ласощі», які займають 3,9 % ринку кондитерських виробів. (рис. 2.1.). Значні позиції займають корпорація «Крафт Фудз», «Львівська кондитерська фірма «Світоч» та «Полтавакондитер» в сегменті ринку шоколадної продукції [3].

Проаналізувавши сучасний стан ринку кондитерської продукції та попит на товари, можна зробити висновки, що споживачі країни надають перевагу вітчизняним виробникам через ряд факторів:

- 1) ціна на вітчизняні кондитерські вироби нижча, ніж на імпортні;
- 2) висока якість продукції;

3) широкий вибір продукції на будь-який смак.

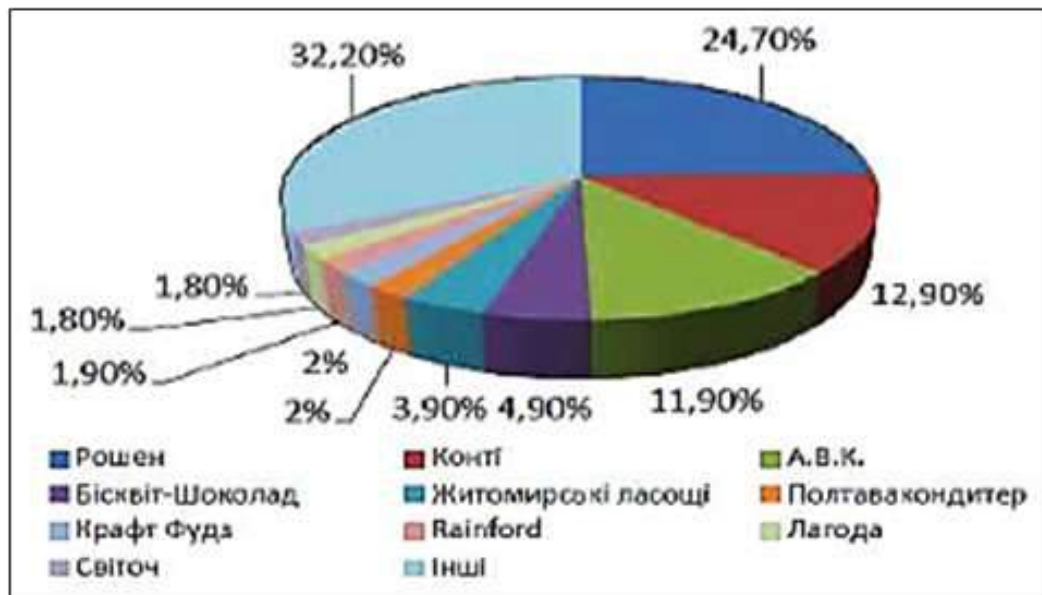

Рисунок 2.1 - Частка ринку найбільших вітчизняних виробників кондитерської продукції

Не зважаючи на значну конкурентоспроможність українських кондитерських виробів, виробники стикаються із значними проблемами, які негативно впливають на результати фінансово-економічної діяльності підприємств. Так, процес виробництва кондитерської продукції є досить матеріаломістким, собівартість виробництва постійно зростає через зростання цін на цукор, масло та какао боби. При виготовленні кондитерських виробів застосовується значна частина сировини, що виробляється в Україні, однак какао боби, терте какао, какао-масло і какао-порошок лише імпортуються в Україну, що призводить до зростання валютних ризиків для вітчизняних виробників. В умовах нестабільності на ринках сировини важливу роль відіграє доступ до більш дешевої сировини, який мають міжнародні кондитерські компанії. Потужні підприємства можуть закуповувати сировину на тривалий період, і таким чином подорожчання та дефіцит сировини може спричинити перерозподіл ринку на користь найбільших підприємств.

Таким чином, українські виробники кондитерської продукції мають значні конкурентні переваги, велику кількість споживачів, що забезпечує їм потенційні сприятливі перспективи розвитку, незважаючи на негативний вплив факторів зовнішнього середовища.

Кондитерська Корпорація «Рошен» є одним з найбільших світових виробників кондитерської продукції і посідає 27-те місце у рейтингу Global Top-100 Candy Companies.

Корпорація «Рошен» виробляє понад 320 видів високоякісних кондитерських виробів. Асортимент продукції корпорації складають шоколадні та желейні цукерки, шоколадні плитки та батончики, карамельні цукерки, ірис, печиво, вафлі, бісквіти, тістечка та торти. Продукція виготовляється за спеціально розробленою рецептурою і частина солодошів не має аналогів на ринку України. Загальний обсяг виробництва продукції Корпорація «Рошен» складає близько 300 тисяч тон на рік. Головними конкурентними перевагами продукції є виробництво за найсучаснішими технологіями, чітке дотримання рецептури, використання високоякісної сировини та матеріалів.

До складу Корпорації «Рошен» входять вітчизняні фабрики (Київська, Кременчуцька, Бориспільська та два виробничі майданчики у м. Вінниці та Вінницький молочний завод, який забезпечує підприємства корпорації натуральною високоякісною молочною сировиною) та закордонні Клайпедська кондитерська фабрика (Литва), Bonbonetti Choco Kft (Угорщина).

Продукція Корпорації «Рошен» експортується до Казахстану, Вірменії, США, Канади, Європи, Грузії, Китаю, Японії, Кореї та інших країн.

ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» бере свої витоки з 1886 р., коли купець В. Єфімов заснував київську кондитерську фабрику. В сучасному вигляді підприємство було засноване як Закрите акціонерне товариство «Київська кондитерська фабрика ім. Карла Маркса» на підставі рішення установчих зборів засновників від 24.05.1994 р. шляхом повного викупу державного майна фабрики.

В сучасних умовах на ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» працює близько 800 чоловік, обсяг виробництва складає 100 тон продукції на добу. На фабриці встановлено високоякісне обладнання як зарубіжних, так і українських виробників. Підприємство сертифіковано відповідно до вимог міжнародних стандартів якості ISO 9001: 2008 та безпеки продуктів харчування ISO 22000: 2005.

На підприємстві виробляють торти «Київський» і «Празький», цукерки «Київ Вечірній», тістечка, кекси, мармелад, пастилу, зефір, печиво та крекери.

Організаційна структура управління підприємства зображена на рис. 2.2.

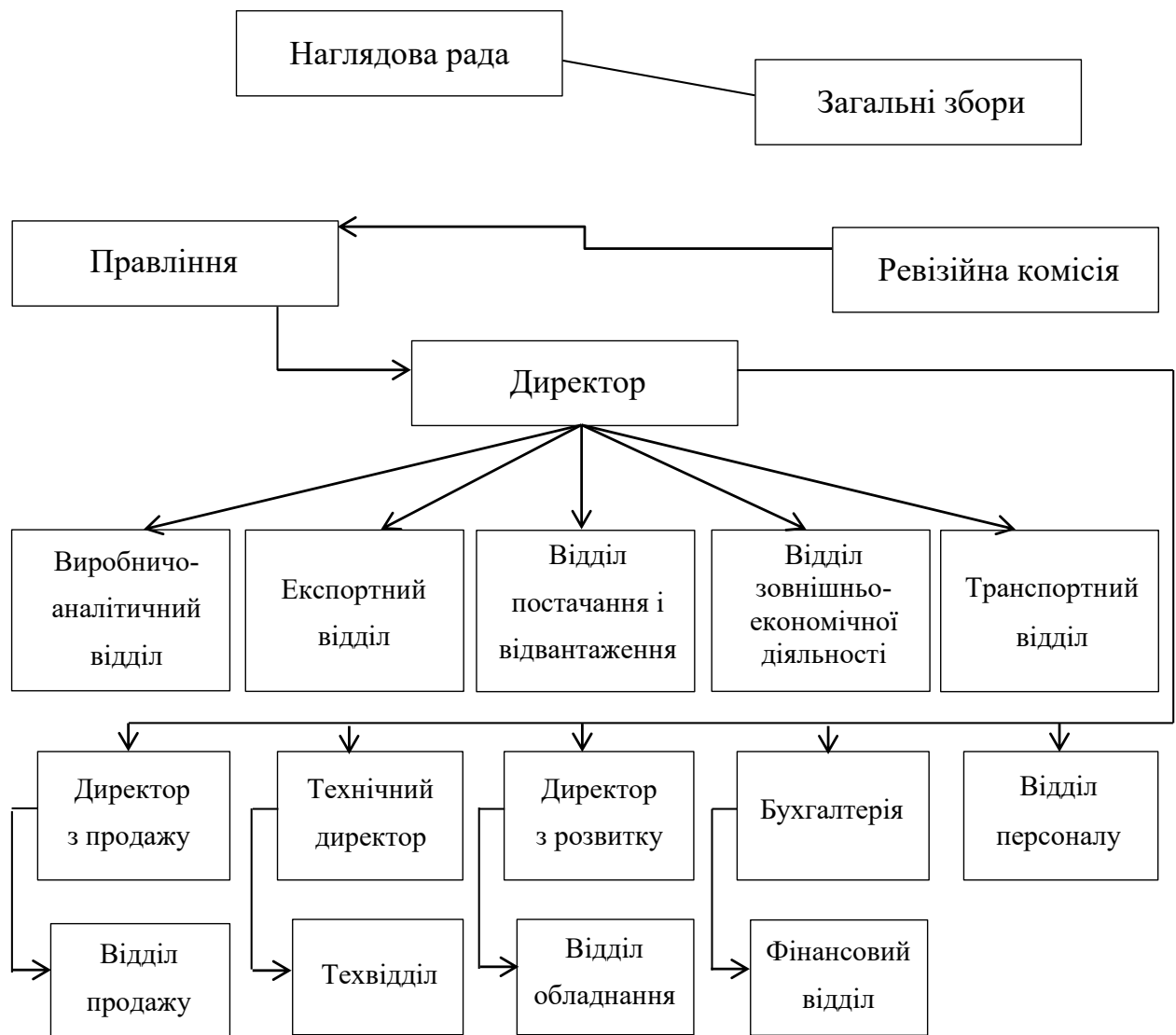

Рисунок 2.2 – Організаційна структура ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Найвищим органом управління підприємством є загальні збори акціонерів. Також з метою захисту прав акціонерів функціонує наглядова рада, яка контролює та регулює діяльність дирекції. Регулярно проводиться перевірка фінансово-господарської діяльності підприємства ревізійною комісією. Президент товариства, що обирається загальними зборами, представляє інтереси акціонерів товариства в установах України та за кордоном.

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

В Таблиці 2.1 наведено динаміку основних показників діяльності підприємства за досліджуваний період.

Таблиця 2.1 – Аналіз фінансових результатів підприємства

Показники, тис.грн	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
1. Дохід (виручка) від реалізації продукції	903195,0	1272251,0	369 056	41
2. Валовий прибуток	127284,0	160786,0	33 502	26,3
3. Інші операційні доходи	924,0	6012,0	5 088	551
4. Собівартість реалізованої продукції	775911,0	1111465,0	335 554	43
5. Адміністративні витрати	57231,0	73329,0	16 098	28
6. Витрати на збут	7231,0	11677,0	4 446	61
7. Інші операційні витрати	60084,0	74638,0	14 554	24
8. Інші фінансові доходи	62678,0	163082,0	100 404	160
9. Фінансові витрати	67324,0	156443,0	89 119	132
10. Чистий прибуток (збиток)	-984,0	11387,0	12 371	1 257
11. Матеріальні затрати	212654,0	255676,0	43 022	20
12. Витрати на оплату праці	388308,0	604330,0	216 022	56
13. Середня чисельність працівників, чол.	981,0	1236,0	255	26

Аналіз фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» було проведено за даними фінансової звітності № 1 «Баланс» та №2 «Звіт про фінансові результати» за 2022- 2023 рр. Як видно

з наведених даних, фінансово-економічний стан підприємства за досліджуваний період значно покращився. Так, в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. значно зросли дохід (виручка) від реалізації продукції (на 41%), валовий прибуток (на 26,3%) та інші операційні доходи. Таке зростання доходів корелюється із зростанням собівартості реалізованої продукції (на 43%) та матеріальними затратами (на 20%) та свідчить про значне зростання обсягів виробництва і реалізації продукції.

Про розширення виробництва свідчить також зростання середньоспискової чисельності працівників підприємства в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. на 255 чол. або на 26%, що супроводжувалось відповідним зростанням витрат на оплату праці (на 56%).

Витрати підприємства також значно зрости за досліджуваний період. Так, адміністративні витрати збільшились в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. на 28%, що пов'язано із впровадженням системи стимулювання для управлінського персоналу. Витрати на збут збільшились в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. на 61%, що пов'язано із активною рекламною та збутовою діяльністю підприємства, адже ринок кондитерських виробів України характеризується великою кількістю виробників та продавців продукції та високою конкуренцією, що вимагає від досліджуваного підприємства активної стратегії по просуванню продукції, проведення рекламних заходів та інформування споживачів про переваги продукції ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

На підприємстві значно зросли фінансові витрати в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. на 132%, що пов'язане з необхідністю сплати відсотків за кредитами і іншими зобов'язаннями.

В 2022 р. результатом діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» був збиток у розмірі 984 тис.грн., однак завдяки впровадженим антикризовим заходам та зростанню обсягів виробництва та реалізації продукції вдалося отримати в 2023 р. прибуток у розмірі 11387 тис.грн. (зростання склало 1257%).

Для оцінки фінансово-економічних результатів діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» та його можливості забезпечити взяті на себе зобов'язання проведемо аналіз його ліквідності та платоспроможності.

Коефіцієнт покриття характеризує частку поточних зобов'язань, яку підприємство може покрити за рахунок оборотних активів:

$$K_{\text{п}} = \frac{\text{ОА}}{\text{ПЗ}}, \quad (2.1)$$

де ОА – оборотні активи; ПЗ - поточні зобов'язання.

$$2022 \text{ р.: } K_n = \frac{217076}{1182324} = 0,18;$$

$$2023 \text{ р.: } K_n = \frac{220004}{726076} = 0,3.$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності засвідчує, на скільки поточні зобов'язання можуть бути оплочені грошовими коштами і розраховується за формулою:

$$K_{\text{шл}} = \frac{\text{ОА}-3}{\text{ПЗ}}, \quad (2.2)$$

де ОА – оборотні активи; 3 – запаси.

$$2022\text{р.} : K_{\text{шл}} = \frac{217076-25753}{1182324} = 0,16;$$

$$2023\text{р.} : K_{\text{шл}} = \frac{220004-26052}{726076} = 0,27.$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності засвідчує, на скільки поточні зобов'язання можуть бути покриті абсолютно ліквідними активами та розраховується за формулою:

$$K_{\text{ал}} = \frac{\text{ПФІ}+\text{ГК}}{\text{ПЗ}}, \quad (2.3)$$

де ПФІ – поточні фінансові інвестиції; ГК – грошові кошти та їх еквіваленти.

$$2022\text{р.} : K_{\text{ал}} = \frac{325}{1182324} = 0,0003;$$

$$2023\text{р.} : K_{\text{ал}} = \frac{107}{726076} = 0,0001.$$

Чистий оборотний капітал розраховується за формулою:

$$\text{Ч}_{\text{ок}} = \text{ОА} - \text{ПЗ}, \quad (2.4)$$

де ОА – оборотні активи; ПЗ - поточні зобов'язання.

2022 р.: $\text{Чок} = 217076 - 1182324 = -965248$

2023 р.: $\text{Чок} = 220004 - 726076 = -506072$

Результати проведених розрахунків узагальнено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Аналіз ліквідності підприємства

Показник	Норматив	2022 рік	2023 рік	Абсол. відхил.
1. Коефіцієнт покриття	> 1	0,18	0,3	0,12
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 – 0,8	0,16	0,27	0,11
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0	0,0003	0,0001	-0,0002
4. Чистий оборотний капітал, тис.грн.	> 0	-965248	-506072	459176

Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р. засвідчив про наявність проблем, пов'язаних із можливостями підприємства виконувати свої зобов'язання. Так, коефіцієнт покриття не відповідає нормативному значенню, його величина зросла з 0,18 в 2022 р. до 0,3 в 2023 р. і є недостатнім. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності зросло з 0,16 в 2022 р. до 0,27 в 2023 р. і також залишається меншим за рекомендовані значення. Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризується зменшенням на 0,0002, однак знаходиться в межах рекомендованих значень (більше 0).

Значення чистого оборотного капіталу підприємства є від'ємним, що негативно характеризує ліквідність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», хоча його значення зросло в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. на 459176 тис.грн.

Таким чином, ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» незначним чином покращило показники ліквідності в 2023 р. в порівнянні з 2022 р., однак має неліквідний баланс.

Проведемо аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» з метою визначення дотримання фінансової рівноваги між власними та залученими засобами.

Коефіцієнт фінансової автономії характеризує частку власних коштів у загальному розмірі капіталу, якій був вкладений в підприємство, та розраховується за формулою:

$$K_{\text{авт}} = \frac{BK}{K}, \quad (2.5)$$

де BK – розмір власного капіталу; K – розмір капіталу.

$$2022\text{р.}: K_{\text{авт}} = \frac{1917775}{3114538} = 0,62;$$

$$2023\text{р.}: K_{\text{авт}} = \frac{2426162}{3165126} = 0,77.$$

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу засвідчує частку залученого капіталу в загальному розмірі капіталу, вкладеного в діяльність підприємства та визначається за формулою:

$$K_{\text{концЗК}} = \frac{ЗК}{K}, \quad (2.6)$$

де ЗК – розмір залученого капіталу.

$$2022\text{р.}: K_{\text{концЗК}} = \frac{1196763}{3114538} = 0,38;$$

$$2023\text{р.}: K_{\text{концЗК}} = \frac{735964}{3165126} = 0,23.$$

Коефіцієнт фінансового ризику характеризує частку залучених коштів, які припадають на 1 грн. власних коштів підприємства та визначається за формулою:

$$K_{\text{фр}} = \frac{ЗК}{BK}, \quad (2.7)$$

$$2022\text{р.}: K_{\text{фр}} = \frac{1196763}{1917775} = 0,62;$$

$$2023\text{р.}: K_{\text{фр}} = \frac{735964}{2429162} = 0,3.$$

Коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує швидкість обороту капіталу підприємства та визначається за формулою:

$$K_{\text{Обвк}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ВК}}, \quad (2.8)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції; ВК – власний капітал підприємства.

$$2022 \text{ р.: } K_{\text{Обвк}} = \frac{903195}{1917775} = 1,13;$$

$$2023 \text{ р.: } K_{\text{Обвк}} = \frac{1272251}{2429162} = 0,58.$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів характеризує швидкість обігу оборотних активів та розраховується за формулою:

$$K_{\text{ОбОА}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ОА}}, \quad (2.9)$$

$$2022 \text{ р.: } K_{\text{ОбОА}} = \frac{903195}{214523} = 4,21;$$

$$2023 \text{ р.: } K_{\text{ОбОА}} = \frac{1272251}{218540} = 5,82.$$

Коефіцієнт оборотності залученого капіталу свідчить про швидкість обігу залученого капіталу та розраховується за формулою:

$$K_{\text{ОбЗК}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ЗК}}, \quad (2.10)$$

$$2022 \text{ р.: } K_{\text{ОбЗК}} = \frac{903195}{1222483} = 0,74;$$

$$2023 \text{ р.: } K_{\text{ОбЗК}} = \frac{1272251}{966354} = 1,31.$$

Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) засвідчує ефективність використання основних засобів підприємства, розраховується за формулою:

$$\Phi B = \frac{\text{ЧД}}{\text{ПВ}}, \quad (2.11)$$

де ЧД - вартість виробленої продукції.

$$2022 \text{ р.: } \Phi B = \frac{903195}{2143341} = 0,42;$$

$$2023 \text{ р.}: \Phi B = \frac{1272251}{2144394} = 0,59.$$

Результати розрахунків показників фінансової стійкості та ділової активності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» узагальнено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Аналіз фінансової стійкості та ділової активності підприємства

Показник	Норматив	2022 рік	2023 рік	Абсол. відхил.
1. Коефіцієнт фінансової автономії	0,5-0,8	0,62	0,77	0,15
2. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	< 0,5	0,38	0,23	-0,15
3. Коефіцієнт фінансової ризику	< 1	0,62	0,3	-0,32
4. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	0,47	0,52	0,05
5. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	збільшення	4,21	5,82	1,61
6. Коефіцієнт оборотності залученого капіталу	збільшення	0,74	1,31	0,57
7. Коефіцієнт оборотності основних засобів	збільшення	0,42	0,59	0,17

Проведений аналіз фінансової стійкості та ділової активності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав позитивну динаміку основних показників його діяльності за 2022-2023 р.р. Так, коефіцієнт фінансової автономії збільшився в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. на 0,15 (з 0,62 в 2022 р. до 0,77 в 2023 р.) та відповідає рекомендованому значенню, що свідчить про зростання незалежності підприємства від позикових джерел. Цю тенденцію підтверджує коефіцієнт концентрації залученого капіталу, який знизився з 0,38 в 2022 р. до 0,23 в 2023 р., що свідчить про зменшення частки залученого капіталу в структурі капіталу підприємства. Відповідно, знизився і коефіцієнт фінансової ризику з 0,62 у 2022 р. до 0,3 в 2023 р., що позитивно характеризує фінансову стійкість підприємства.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу збільшився на 0,05 за досліджуваний період. Коефіцієнт оборотності залученого капіталу також зріс на 0,57, що свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт оборотності основних засобів збільшився на 0,17 в 2023 р. в порівнянні з 2022 р., що свідчить про зростання ефективності використання основних засобів підприємства.

Таким чином, ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є фінансово стійким, про що свідчить позитивна динаміка усіх проаналізованих показників, які відповідають нормативним значенням.

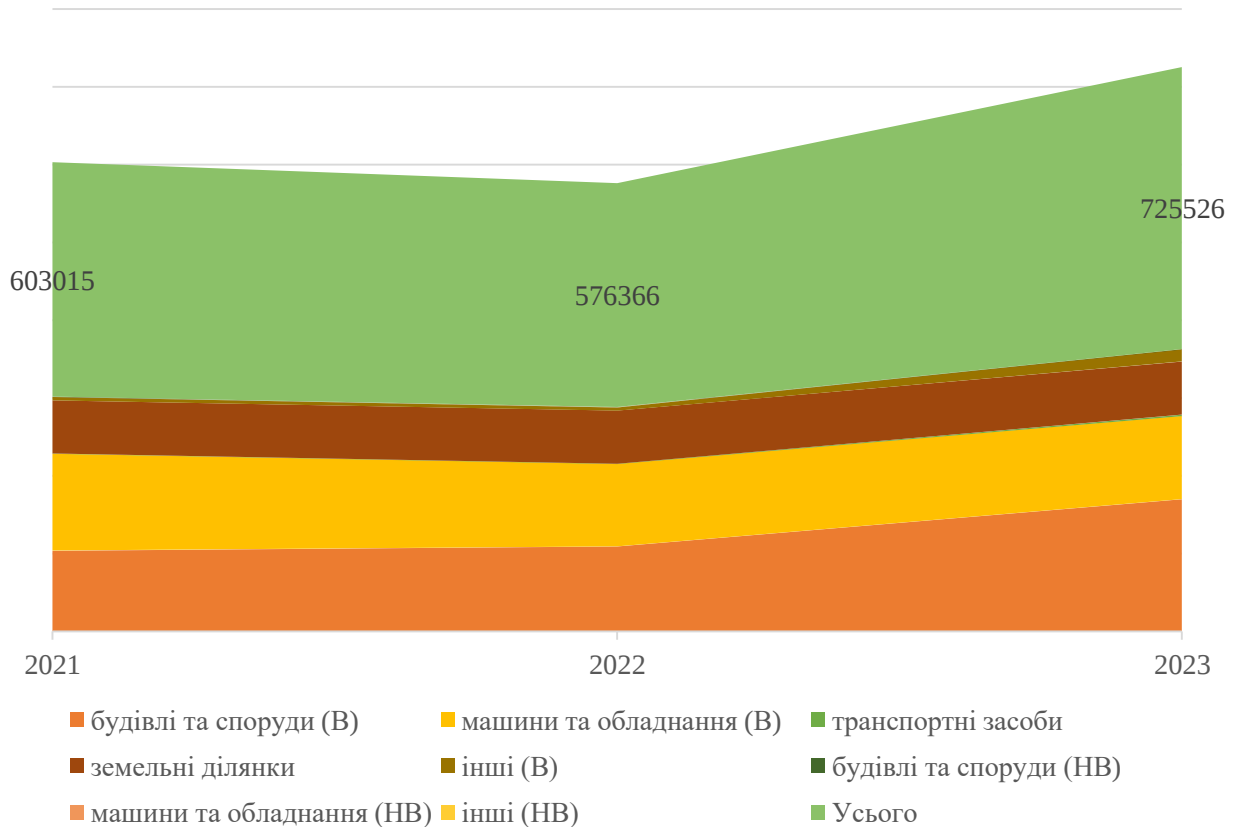

Рисунок 2.3 – Вартість та структура основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

На рис. 2.3 графічно зображено динаміку вартості та структури основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Як видно з наведених даних, основні засоби збільшились за досліджуваний період, найбільше зросли кількість машин, обладнання та транспортних засобів.

2.3 Аналіз фінансового управління капіталом підприємства

Капітал підприємства відіграє визначальну роль у його фінансовому стані та характеризує його стійкість та ефективність господарювання. Аналіз капіталу в динаміці дозволяє виявити зміни, що відбулися з фінансами підприємства і зпрогнозувати їх наслідки. Узагальнена інформація про капітал підприємства наведена у пасиві форми №1 «Баланс», на основі якого складено таблицю 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз динаміки та структури пасивів балансу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р., тис. грн.

Показники	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. від 2022 р.	
			абсол.	віднос.
1. Валюта балансу	3114538	3165126	50 588	2
2. Власний капітал	1917468	2429162	511 694	26,7
3. Залучений капітал, в т.ч.	1197070	735964	-461 106	-39
3.1. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	27927	9888	-18 039	-65
3.2. Поточні зобов'язання та забезпечення	1169143	726076	-443 067	-38

Як видно з наведених даних, загальний розмір капіталу підприємства зріс на 50588 тис. грн. або на 2% в 2023 р. в порівнянні з 2022 р., що відбулося за рахунок збільшення розміру власного капіталу на 26,7% та значного зниження залученого капіталу на 39%. При чому довгострокові зобов'язання та забезпечення знизились на 65%, поточні зобов'язання та забезпечення зменшилися на 38%. Збільшення власного капіталу відбулося за рахунок нерозподіленого прибутку та додаткових внесків капіталу від власників підприємства. Зростання власного капіталу свідчить про фінансову стійкість і платоспроможність підприємства.

В графічному вигляді співвідношення власного і залученого капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р. наведено на рис. 2.4.

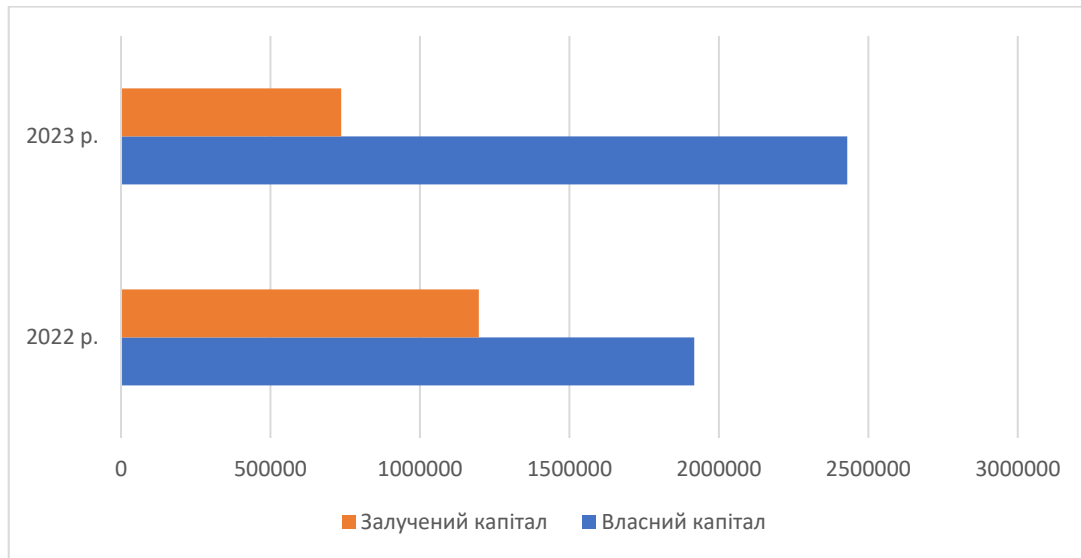

Рисунок 2.4 – Співвідношення власного і залученого капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Роль власного капіталу у фінансовому управлінні підприємства є надзвичайно важливою. Власний капітал ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» складається із:

- зареєстрованого (пайового) капіталу;
- внесків до незареєстрованого статутного капіталу;
- резервного капіталу;
- нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Розмір статутного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» зазначається в статуті і складається з внесків його учасників. Внески засновників до статутного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» були здійснені у вигляді майна (обладнання, транспортні засоби, будівлі та матеріальні цінності) та грошових коштів.

Власний капітал є визначальним показником кредитоспроможності та платоспроможності підприємства.

Склад та структура власного капіталу підприємства відображається у формі №4 «Звіт про власний капітал», за даними якої в таблиці 2.5. проведено

аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р.

Таблиця 2.5 - Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», тис. грн.

Показники	2022 р.		2023 р.		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
1. Зареєстрований (пайовий) капітал	1505833	78,5	2005833	82,6	500 000	33
2. Капітал у дооцінках	0	0	0	0	0	0
3. Додатковий вкладений капітал	0	0	0	0	0	0
4. Емісійний дохід	0	0	0	0	0	0
5. Резервний капітал	7314	0,4	7314	0,3	0	0
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	404321	21,1	416015	17,1	11 694	3
7. Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0
8. Вилучений капітал	0	0	0	0	0	0
Власний капітал - всього	1917468	100	2429162	100	511 694	27

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав, що статутний капітал підприємства за 2022-2023 р.р. зріс на 33% і становить 2005833 тис. грн. на кінець 2023 р. Пайовий, неоплачений, вилучений та додатковий вкладений капітал становлять 0 тис. грн. за досліджуваний період.

Резервний капітал за даний період не змінився та становить 7314 тис. грн.

Загалом власний капітал підприємства збільшився на 511 694 тис. грн. (на 27%). Це сталося за рахунок збільшення зареєстрованого (пайового) капіталу та незначного зростання нерозподіленого прибутку.

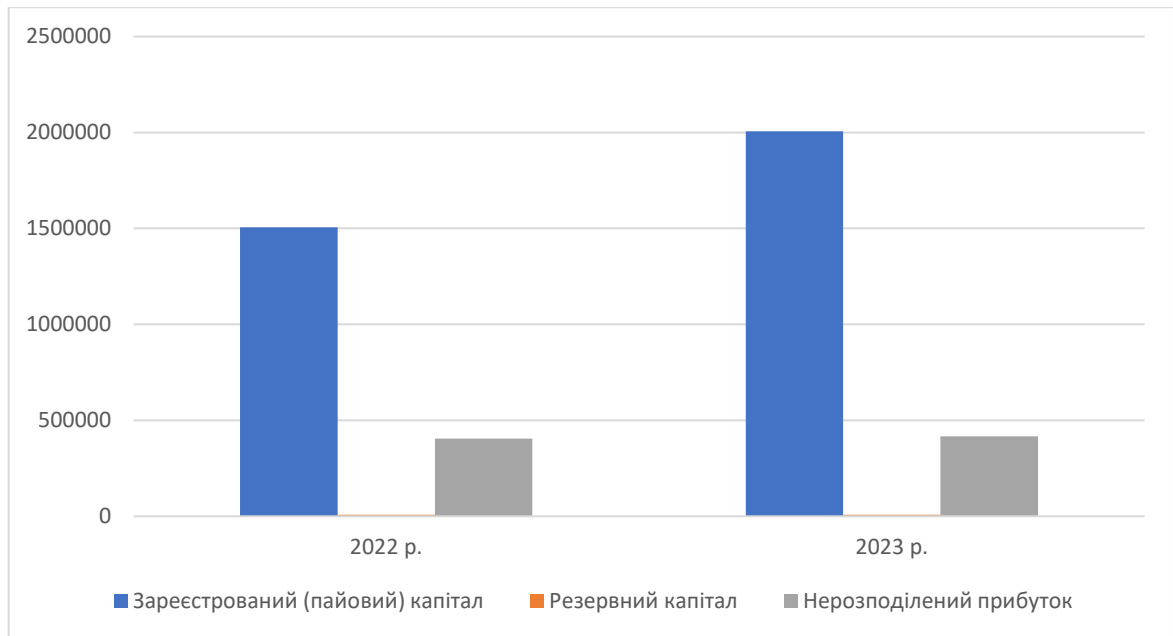

Рисунок 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Результати проведеного аналізу показників ефективності використання власного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» узагальнено в таблиці 2.6. Аналіз показників ефективності використання власного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав, що коефіцієнт оборотності власного капіталу, який показує, на скільки діяльність підприємства забезпечується власним капіталом, зріс на 0,05 в 2023 р. в порівнянні з 2022 р.

Таблиця 2.6 - Аналіз показників ефективності використання власного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Показник	Нормативне значення	2022 р.	2023 р.	Відхилення
1. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Збільшення	0,47	0,52	0,05
2. Рентабельність власного капіталу (за валовим прибутком)	Збільшення	0,07	0,08	0,01
3. Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком)	Збільшення	-0,0005	0,005	0,0055

4. Період окупності власного капіталу	Зменшення	-	190,9	190,9
5. Рентабельність власного капіталу за моделлю Du Pont, в тому числі:		-0,007	0,07	0,077
5.1. Рентабельність продаж	Збільшення	-0,001	0,009	0,01
5.2. Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення	4,41	5,82	1,41
5.3. Фінансовий важіль	Зменшення	1,62	1,3	-0,32

Рентабельність власного капіталу (за валовим прибутком) характеризує ефективність використання власних ресурсів для отримання прибутку. У 2022 р. становив 0,07, а у 2023 р. – 0,08, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком) показує величину чистого прибутку, що припадає на кожну гривну вкладеного власного капіталу. У 2022 р. це показник був від'ємним, скільки підприємство мало збиток, а у 2023 р. зріс до 0,005.

Період окупності власного капіталу є оберненим до коефіцієнта рентабельності власного капіталу за чистим прибутком. У 2023 р. становив 190,9.

Рентабельність власного капіталу за моделлю Du Pont у 2022 р. становив -0,001, а у 2023 р. 0,07.

Рентабельність продаж у 2022 р. становив -0,001, а у 2023 р. 0,009.

Коефіцієнт оборотності активів у 2022 р. становив 4,21, а у 2023 р. 5,82.

Фінансовий важіль у 2022 р. становив 1,62, а у 2023 р. 1,3.

Аналіз показників ефективності використання власного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав, що у 2023 р. ситуація на підприємстві покращилась в порівнянні з 2022 р., про що свідчить динаміка основних показників.

Висновки до розділу 2

Кондитерська Корпорація «Рошен» є одним з найбільших світових виробників кондитерської продукції і посідає 27-те місце у рейтингу Global Top-

100 Candy Companies. Корпорація «Рошен» виробляє понад 320 видів високоякісних кондитерських виробів. Загальний обсяг виробництва продукції Корпорація «Рошен» складає близько 300 тисяч тон на рік. Головними конкурентними перевагами продукції є виробництво за найсучаснішими технологіями, чітке дотримання рецептури, використання високоякісної сировини та матеріалів.

В 2023 р. в порівнянні з 2022 р. значно зросли дохід (виручка) від реалізації продукції (на 41%), валовий прибуток (на 26,3%) та інші операційні доходи. Таке зростання доходів корелюється із зростанням собівартості реалізованої продукції (на 43%) та матеріальними затратами (на 20%) та свідчить про значне зростання обсягів виробництва і реалізації продукції.

В 2022 р. результатом діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» був збиток у розмірі 984 тис.грн., однак завдяки впровадженним антикризовим заходам та зростанню обсягів виробництва та реалізації продукції вдалося отримати в 2023 р. прибуток у розмірі 11387 тис.грн. (зростання склало 1257%).

Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р. засвідчив про наявність проблем, пов'язаних із можливостями підприємства виконувати свої зобов'язання.

Проведений аналіз фінансової стійкості та ділової активності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав позитивну динаміку основних показників його діяльності за 2022-2023 р.р.

Загальний розмір капіталу підприємства зріс на 50588 тис. грн. або на 2% в 2023 р. в порівнянні з 2022 р., що відбулося за рахунок збільшення розміру власного капіталу на 26,7% та значного зниження залученого капіталу на 39%. При чому довгострокові зобов'язання та забезпечення знизились на 65%, поточні зобов'язання та забезпечення зменшилися на 38%. Збільшення власного капіталу відбулося за рахунок нерозподіленого прибутку та додаткових внесків капіталу від власників підприємства. Зростання власного капіталу свідчить про фінансову стійкість і платоспроможність підприємства.

Аналіз показників ефективності використання власного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав, що у 2023 р. ситуація на підприємстві покращилась в порівнянні з 2022 р., про що свідчить динаміка основних показників.

З НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»

Ефективна політика фінансового управління структурою капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» має за мету підвищити рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, тому керівництво має сформувати оптимальний механізм фінансового управління структурою капіталу підприємства. Структура капіталу здійснює безпосередній вплив на рентабельність підприємства і власного капіталу, шляхом створення оптимального співвідношення прибутковості та ризику протягом виробничо-господарського процесу. Тому кожне підприємство повинно розробити політику фінансового управління структурою капіталу з метою максимізації його ринкової вартості.

Фінансове управління капіталом передбачає зміну розміру, структури та джерел формування капіталу підприємства з метою підвищення ефективності його використання і складається з:

- визначення цілей та завдань фінансового управління капіталом, контроль за їх дотриманням протягом року;
- удосконалення методів визначення та аналізу ефективності використання всіх видів капіталу;
- розробка методичних рекомендацій щодо оптимізації процесів управління капіталом, а також їх аналіз та впровадження;
- розробка методів управління високоліквідними активами підприємства;
- розробка загальних стратегій управління капіталом компанії;
- використання економічних методів і моделей в процесах управління, включаючи аналіз і планування;
- спрямованість на посилення внутрішнього впливу на процеси управління капіталом.

Основним завданням ефективного управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є оптимальний розподіл

капіталу. Результати фінансово-економічної діяльності підприємства значною мірою залежать від того, скільки коштів направлено в основні та оборотні засоби, як їх застосовують у сфері виробництва та в сфері обігу. Підприємства, які забезпечені власним капіталом, є фінансово стабільними, незалежними та платоспроможними. До таких підприємств можна віднести ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Для бізнесу залучення кредитних ресурсів має багато переваг і може певною мірою покращити фінансове становище. Проте неефективне використання позичкового капіталу, високі комісії за використання позичкового капіталу та тривале заморожування оборотних коштів можуть негативно вплинути на платоспроможність підприємства і навіть призвести до банкрутства [9, с. 98].

Компанія повинна вибрати структуру капіталу, яка є найбільш прибутковою для неї, зберігаючи при цьому баланс між позиковим і власним капіталом. З іншого боку, надмірна заборгованість може бути надзвичайно небезпечною в екстремальних ситуаціях, оскільки це може призвести до втрати фінансової стабільності та кредитоспроможності. Внаслідок значного збільшення власного капіталу власники можуть втратити контроль над підприємством [19, с. 89].

Фінансово стійкі компанії не беруть необґрунтованих кредитів і вчасно виплачують борги при фінансуванні інвестицій в активи за рахунок власних коштів.

Визначити оптимальне співвідношення боргу та власного капіталу практично неможливо. Оскільки це залежить від великої кількості факторів, які по-різному впливають на конкретний бізнес (рис. 3.1).

Слід зазначити, що структура капіталу відповідно до його інвестицій в активи була ідентичною структурі капіталу за джерелами фінансування нерухомого майна підприємства.

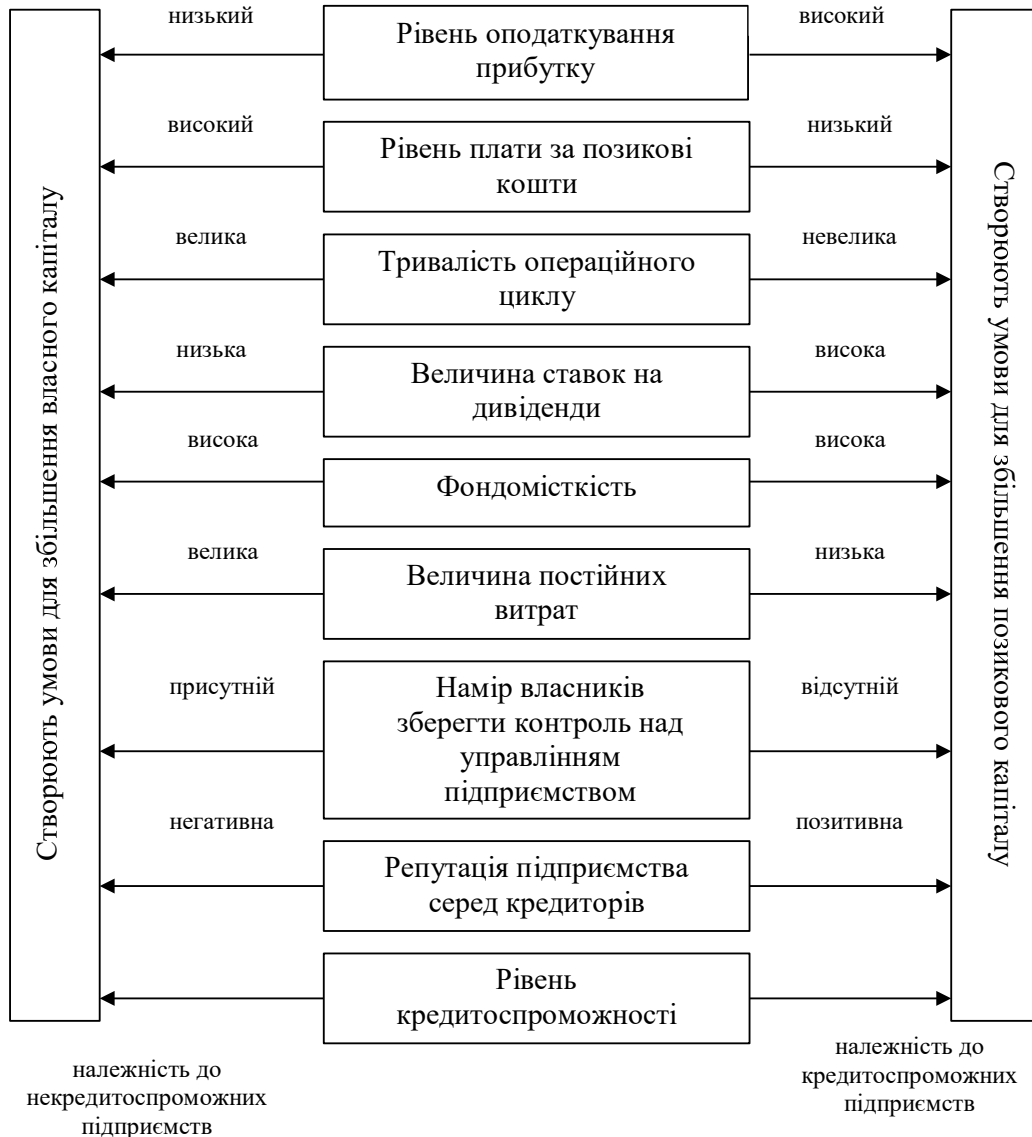

Рисунок 3.1 - Фактори, що впливають на структуру капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» має здійснюватися з урахуванням ризиків, пов'язаних з військово-політичною ситуацією, економічною нестабільністю, посиленням конкуренції на ринку кондитерської продукції, інтенсифікацією процесів глобалізації. Також присутній ризик зниження фінансової стабільності через посилення ймовірності стратегічних несподіванок, що потребує прийняття стратегічних фінансових рішень з метою оперативного реагування на зміни у

зовнішньому середовищі. Це вимагає створення відповідних підсистем управління ризиками для обраної стратегії та управління ризиками втрати фінансової стійкості. Етапи оптимізації структури капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за методом поєднання рентабельності власного капіталу та забезпечення фінансової стійкості наведено на рис. 3.2.

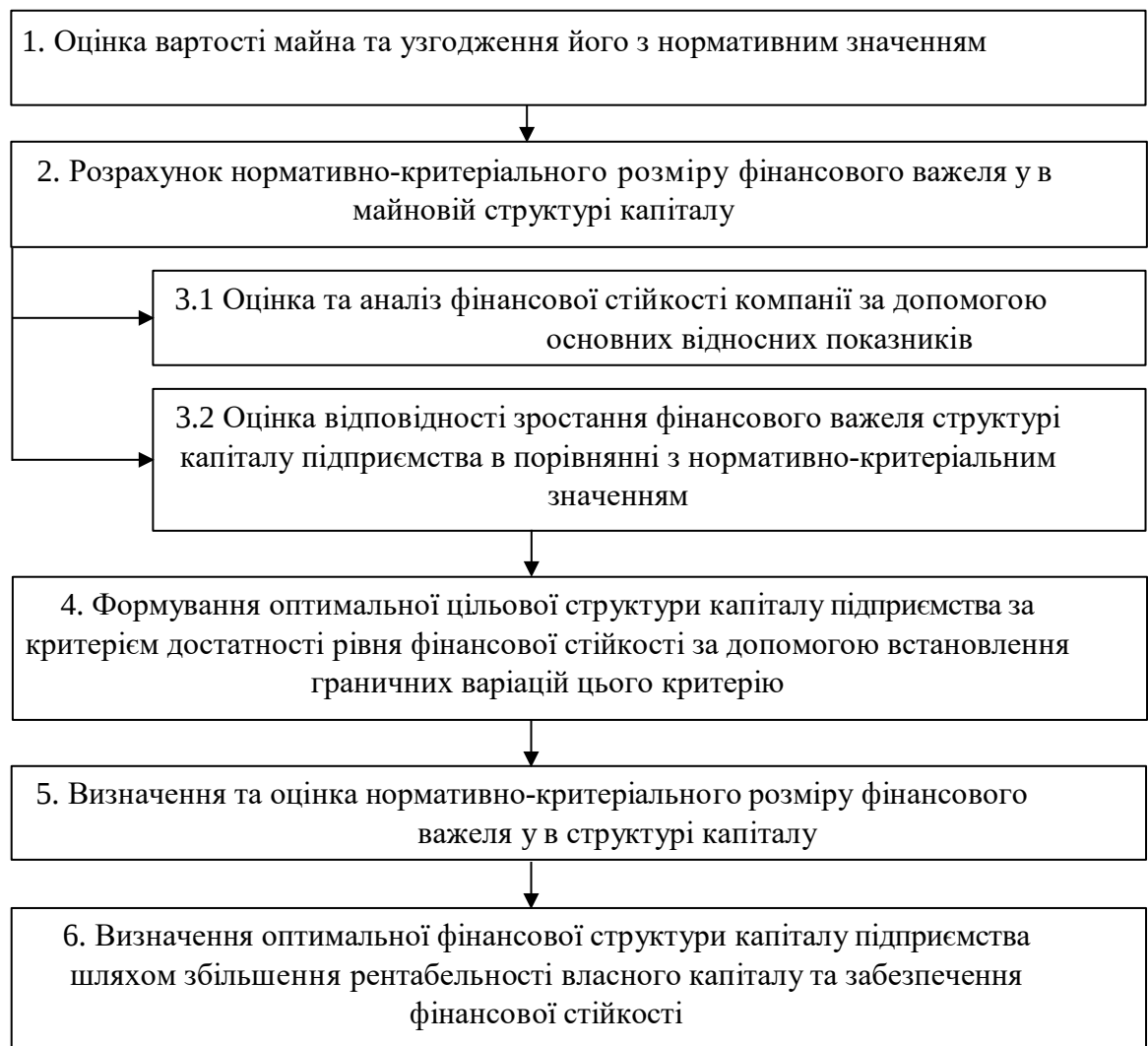

Рисунок 3.2 - Етапи оптимізації структури капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за методом поєднання рентабельності власного капіталу та забезпечення фінансової стійкості

На нашу думку, основною метою управління структурою капіталу має бути забезпечення раціонального формування та ефективного застосування капіталу підприємства для фінансування різних сфер його діяльності. Для досягнення

своїх основних завдань підприємство повинно виконати ряд завдань, пов'язаних з фінансовим управлінням структурою капіталу. Для досягнення поставленої мети управління структурою капіталу підприємства всі завдання мають виконуватися системно.

Необхідно вдосконалити систему управління структурою капіталу, звернувши увагу на такі моменти:

- раціонально формувати величину капіталу згідно з обраною фінансовою стратегією, виходячи з розрахунку загальної потреби в капіталі;
- оптимізувати структуру капіталу підприємства за пріоритетним напрямком мінімізації витрат коштів на фінансування та пошуку оптимальних шляхів формування капіталу;
- максимально ефективно використовувати капітал для споживання та накопичення для забезпечення прискорення розвитку підприємства;
- забезпечити фінансову рівновагу підприємства з урахуванням його фінансово-економічного стану, ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, платоспроможності та рентабельності;
 - досягти зниження середньозваженої вартості капіталу при отриманні високого рівня прибутку;
- ефективно застосовувати капітал для отримання прибутку з виробничо-господарської діяльності підприємства;
- мінімізовувати рівень фінансових ризиків та реалізовувати заходи з управління ризиками, диверсифікувати джерела надходження коштів та напрями їх застосування;
- контролювати стан джерел фінансування, щоб уникнути втрати контролю над підприємством;
- здійснювати постійний моніторинг факторів економічного середовища для оперативного реагування та адаптації до змін, здатності менеджменту приймати та реалізовувати господарські рішення в умовах ризику та невизначеності.

Метою комплексної системи фінансового управління структурою капіталу компанії є забезпечення постійного розвитку матеріальних, фінансових та інтелектуальних ресурсів.

Ми вважаємо, що довгостроковий акцент економіки нашої країни на масштабному розвитку, сильній централізації управління та перевагах адміністративні методів управління призвели до того, що показники невизначеності та ризику стали потрібними. Крім того, компаніям не вистачало бажання та готовності модифікувати свої технології виробництва для протидії ризикам. Тому проблеми, пов'язані з ризиком і невизначеністю, не є предметом постійної уваги.

Динамічні зміни ринкової ситуації, соціально-економічні та політичні фактори, кризові явища, непередбачувані події, суб'єктивні фактори та помилки призводять до наявності невизначеності, що призводить до виникнення фінансових ризиків. Різноманітність цих факторів ускладнює класифікацію фінансових ризиків через їх велику кількість.

Доцільно створювати ефективні системи фінансового управління структурою капіталу, які враховують вплив економічних ризиків та невизначеності, а також фінансову стратегію компанії. Фінансова стратегія здійснює контроль та спрямовує функціональні процеси компанії в потрібне русло.

Встановлення основних цілей компанії залежить від стадії її життєвого циклу. Тому на початковому етапі компанії важливо покращити свої позиції на ринку, але потім вона вже хоче збільшити свої прибутки та обсяги бізнесу, а на більш пізньому етапі компанії важливо висувати нові ідеї, технології та можливості для власного виживання. Дійсно, ринок розвивається і в майбутньому визначатиме зовсім інші правила та вимоги до потенційних споживачів товарів і послуг.

Підвищення конкурентоспроможності підприємства шляхом стабілізації та покращення основних показників діяльності має бути основною метою системи фінансового управління структурою капіталу (рис. 3.3).

Рисунок 3.3 - Значення основних показників управління структурою капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Впровадження системи управління структурою капіталу підприємства має базуватися на системному підході, що передбачає, що система управління структурою капіталу повинна взаємодіяти з іншими підсистемами загального управління підприємством. Реорганізація організаційної структури підприємств і впровадження сучасної структури управління капіталом є неодмінною умовою функціонування ефективної системи управління капіталом. Цей тип організаційної структури повинен включати:

- створення відділу управління капіталом та визначення його основних завдань;
- створення положення про підрозділ;
- розроблення нормативів роботи спеціалістів з управління структурою капіталу;
- опис процедур, необхідних для управління структурою капіталу, а також з визначенням відповідальних осіб;
- визначення необхідного потоку матеріалів та інформації.

Стратегічні напрями формування системи ефективного управління структурою капіталу підприємства включають низку ключових принципів, які

сприяють досягненню оптимального співвідношення власного та позикового капіталу. Ось деякі з цих орієнтирів:

1) цільова структура капіталу: першим кроком є визначення оптимальної структури капіталу компанії, тобто співвідношення власного капіталу до позикового капіталу, яке відповідає стратегічним цілям компанії і залежить від галузі, ринкових умов і стратегії зростання;

2) фінансовий аналіз та оцінка ризиків: компанія повинна проводити поглиблений фінансовий аналіз та оцінку ризиків (аналіз ліквідності, прибутковості тощо) для визначення оптимальної структури капіталу;

3) важливу роль у формуванні структури капіталу відіграє політика розподілу прибутку. Підприємство має визначити, який відсоток прибутку слід направляти на реінвестування в розвиток бізнесу;

4) довгострокове фінансування, що передбачає управління довгостроковими зобов'язаннями (облігації та позики);

5) диверсифікація та залежність від джерел: слід розглянути можливості залучення капіталу з різних джерел з метою зменшення ризику та залежності від певних кредиторів чи інвесторів. Диверсифікація дає можливість компанії бути більш стійкою до ринкових змін;

6) постійний моніторинг і корекція структури капіталу підприємства залежно від мінливих ринкових умов, фінансової ситуації та стратегічних цілей;

7) залучення фінансових консультантів: доцільно розглянути можливість використання послуг консультанта, здатного надати експертний висновок щодо оптимальної структури та застосування фінансових інструментів.

Висновок до розділу 3

З метою зростання ефективності фінансового управління капіталом визначено та систематизовано основні шляхи вдосконалення діяльності підприємства. Ефективне фінансове управління капіталом є основним показником прибутковості діяльності, платоспроможності, фінансової стійкості

та інвестиційної привабливості підприємства. У результаті дослідження запропоновано оптимізувати джерела формування активів підприємства методом комбінованого ефекту максимізації рівня рентабельності власного капіталу та рівня фінансової стійкості, для чого використовувалися нерухомість та фінансовий леверидж. визначили, визначили не тільки зниження рентабельності власного капіталу, а й значне погіршення платоспроможності підприємства і, як наслідок, відсутність необхідного розміру власного капіталу.

ВИСНОВКИ

1. Для успішного ведення фінансово-господарської діяльності підприємство повинно мати достатній капітал, який є основою для створення та розвитку підприємства, а також гарантує інтереси держави, власників і колективу протягом усього процесу діяльності підприємства.

Управління структурою капіталу є важливою складовою управлінської політики підприємства, яка безпосередньо спричиняє вплив на формування та використання капіталу, а також формування оптимальної структури капіталу, що визначає платоспроможність і рентабельність. Структура капіталу впливає на рентабельність активів і капіталу та створює ідеальний баланс між прибутковістю та ризиком під час розвитку бізнесу. Таким чином, кожна компанія повинна розробити стандарти управління структурою капіталу. Тому кожна компанія повинна розробити політику управління структурою капіталу, яка дасть можливість максимізувати ринкову вартість компанії.

2. Кондитерська Корпорація «Рошен» є одним з найбільших світових виробників кондитерської продукції і посідає 27-те місце у рейтингу Global Top-100 Candy Companies. Корпорація «Рошен» виробляє понад 320 видів високоякісних кондитерських виробів. Загальний обсяг виробництва продукції Корпорація «Рошен» складає близько 300 тисяч тон на рік. Головними конкурентними перевагами продукції є виробництво за найсучаснішими технологіями, чітке дотримання рецептури, використання високоякісної сировини та матеріалів.

3. В 2022 р. результатом діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» був збиток у розмірі 984 тис. грн., однак завдяки впровадженим антикризовим заходам та зростанню обсягів виробництва та реалізації продукції вдалося отримати в 2023 р. прибуток у розмірі 11387 тис. грн. (зростання склало 1257%). В 2023 р. в порівнянні з 2022 р. значно зросли дохід (виручка) від реалізації продукції (на 41%), валовий прибуток (на 26,3%) та інші операційні доходи. Таке зростання доходів корелюється із зростанням собівартості

реалізованої продукції (на 43%) та матеріальними затратами (на 20%) та свідчить про значне зростання обсягів виробництва і реалізації продукції.

4. Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р. засвідчив про наявність проблем, пов'язаних із можливостями підприємства виконувати свої зобов'язання. Проведений аналіз фінансової стійкості та ділової активності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав позитивну динаміку основних показників його діяльності за 2022-2023 р.р.

5. Загальний розмір капіталу підприємства зріс на 50588 тис. грн. або на 2% в 2023 р. в порівнянні з 2022 р., що відбулося за рахунок збільшення розміру власного капіталу на 26,7% та значного зниження залученого капіталу на 39%. При чому довгострокові зобов'язання та забезпечення знизились на 65%, поточні зобов'язання та забезпечення зменшились на 38%. Збільшення власного капіталу відбулося за рахунок нерозподіленого прибутку та додаткових внесків капіталу від власників підприємства. Зростання власного капіталу свідчить про фінансову стійкість і платоспроможність підприємства.

Аналіз показників ефективності використання власного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав, що у 2023 р. ситуація на підприємстві покращилась в порівнянні з 2022 р., про що свідчить динаміка основних показників.

6. За результатами аналізу зроблено висновок про пріоритетність вдосконалення структури статутного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» та визначено шляхи її вдосконалення. Перспективним напрямком управління фінансово-господарською діяльністю підприємств є розробка оптимізаційних моделей управління капіталом. Запропоновано оптимізацію джерел формування активів підприємства методом комбінованого ефекту максимізації рівня рентабельності власного капіталу та рівня фінансової стійкості, для чого визначено майновий та фінансовий леверидж. Підхід до сукупної дії обох критеріїв дасть змогу сформувати найбільш оптимальну цільову структуру капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткачук Л. М., Ставнічук (Щетнічка) А. Р. Теоретичні аспекти управління капіталом в сучасному підприємстві. Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2024). Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих науковців. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/view/21280>
2. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. №3. С. 147–154. URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/230/207>
3. Бобяк А. Власний капітал підприємства, як економічна категорія, та його облік. *Держава та регіони*. 2020. № 4. С. 73-87.
4. Лубкей Н. П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2019. Т.1. №1. С.38-45.
5. Смирна О. В., Ізмайлова Н. В. Сучасний стан та проблеми формування капіталу українських підприємств в умовах кризових явищ. *Ефективна економіка*. 2022. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/94.pdf
6. Васильчук І. П., Ізмайлова Н. В., Зайцева А. С. Тенденції та чинники фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10171>
7. Белінська С. М., Крисіна І. О. Управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9879>
8. Гринчук Ю. С., Шемігон О. І., Терещенко О. А. Управління прибутковістю підприємства: теоретико-прикладні аспекти. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9300>

9. Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9577>
10. Кошельок Г. В. Методика проведення стрес-тестування ризиків грошових потоків підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2017. № 5 (05). С. 143 – 149. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2017/5_05_uk/5_05_2017.pdf.
11. Танклевська Н.С., Ярмоленко В.В. Управління капіталом промислових підприємств. *Держава та регіони*. 2021. № 5 (122). С. 32-39. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2021/5_2021/7.pdf
12. Пігуль Н.Г., Дехтяр Н.А., Пігуль Є.І. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 48. С. 251-256. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/48_2020_ukr/48.pdf
13. Дроботя Я.А., Телятник М.Ю. Управління капіталом комерційного банку. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/677>
14. Курносенко А. Концепція управління соціальним капіталом підприємства в умовах мережевої економіки. *Економіка та суспільство*, (59). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-170>
15. Левкович О. В., Максименко П. К. Оцінка ефективності управління капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 12. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/912/922>
16. Бойко О. Д. Капітал підприємства. *Менеджер*. 2021. № 7. С. 42-44.
17. Сутність категорії капітал підприємства відповідно до сучасних досліджень у цій сфері. *Ефективна економіка*. 2019. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7919>
18. Цуркан І. М., Остапенко А. О. Існуючі теоретичні підходи до управління оборотним капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 8. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/448/451>

19. Дорошенко О. О., Сорокатиї В. М. Фінансове планування на підприємстві як метод мінімізації фінансових ризиків. Ефективна економіка. 2021. № 10. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9446>

20. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 4. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8776>

21. Фінансова звітність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»». URL: https://clarity-project.info/edr/00382125/finances?current_year=2023

22. Офіційний сайт Корпорації «Рошен»». URL: <https://www.roshen.com/ua>

Додаток А
ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ
ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: Фінансове управління капіталом підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Київська кондитерська фабрика «Рошен»»)

Тип роботи: БКР

(БДР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
 (кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unicheck

Оригінальність 90,1% Схожість 9,9%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

+ 1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.

☐ 2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.

☐ 3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку _____
 (підпис)

Єпіфанова І. Ю.
 (прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи _____
 (підпис)

Ставнійчук А. Р.
 (прізвище, ініціали)

Керівник роботи _____
 (підпис)

Ткачук Л. М.
 (прізвище, ініціали)

Додаток Г

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

«ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕНЬ»»

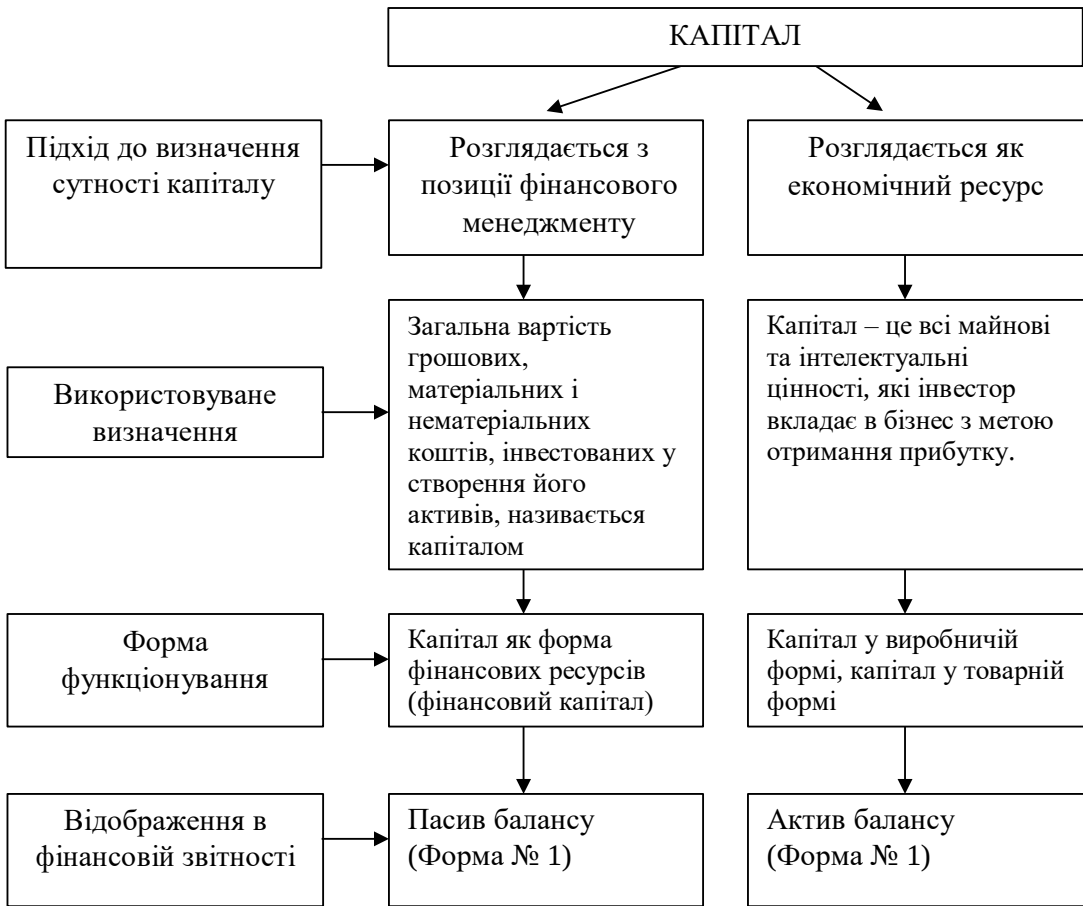

Рисунок 1.2 - Підходи до сутності категорії «капітал»

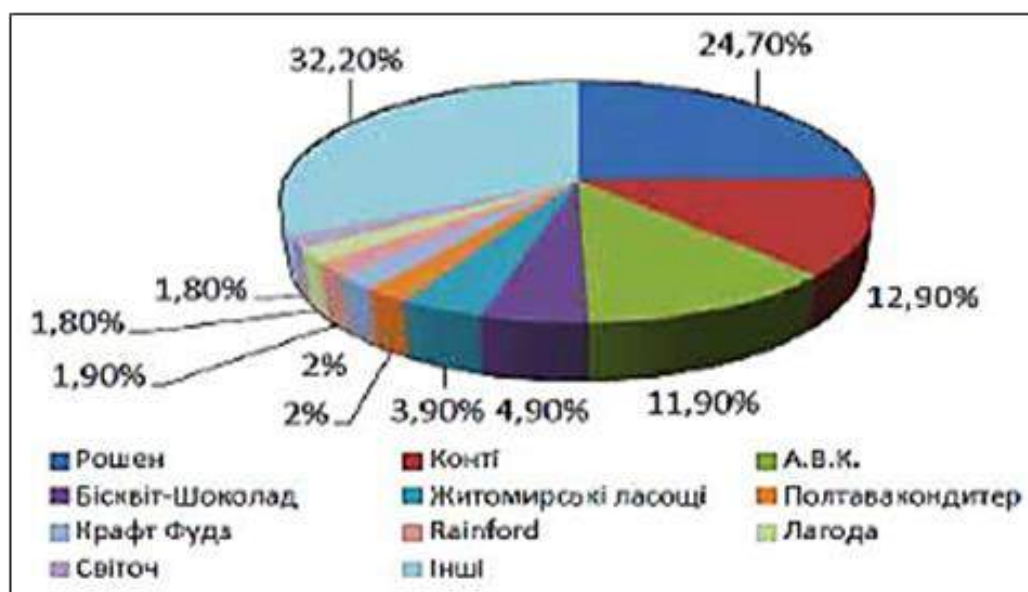

Рисунок 2.1 - Частка ринку найбільших вітчизняних виробників кондитерської продукції

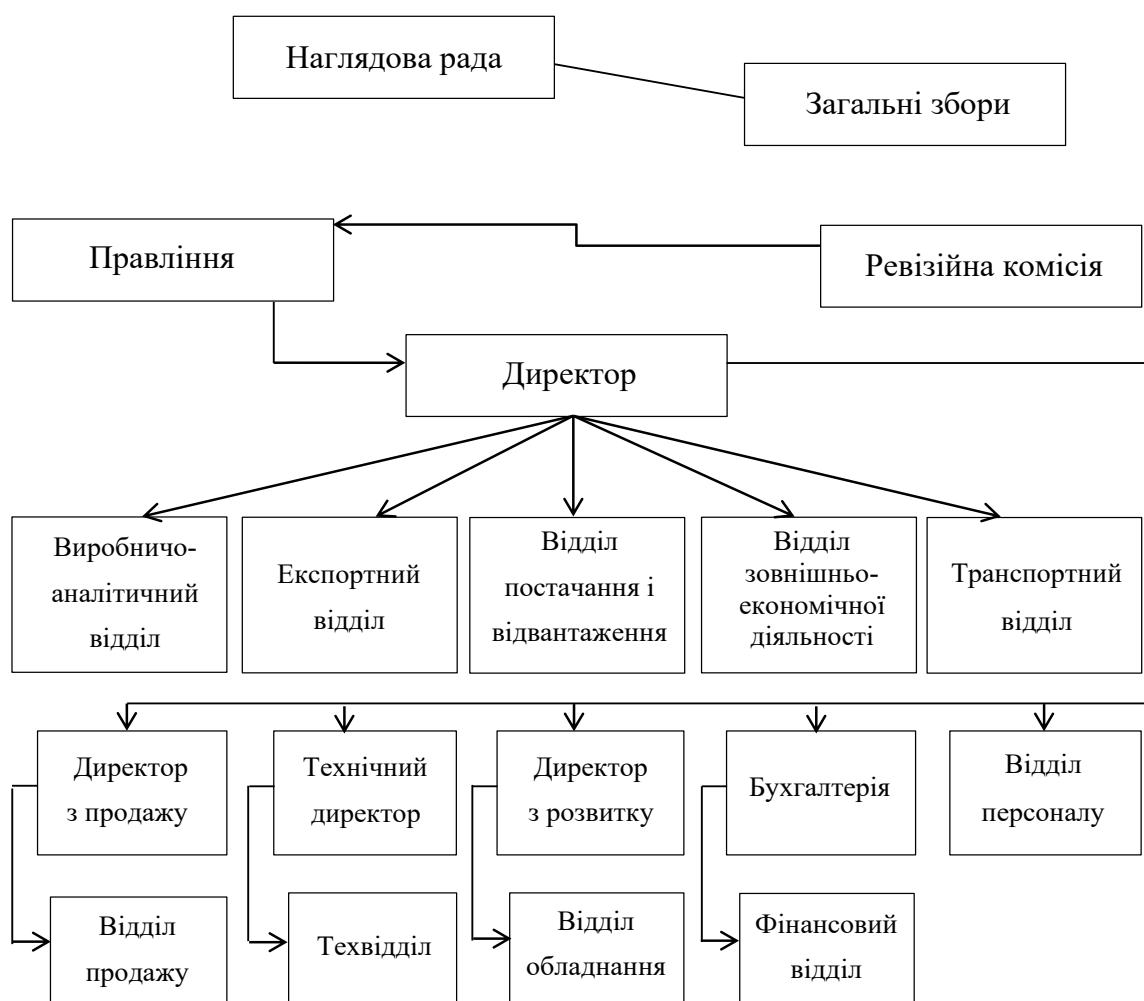

Рисунок 2.2 – Організаційна структура ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Таблиця 2.1 – Аналіз фінансових результатів підприємства

Показники, тис.грн	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
1. Дохід (виручка) від реалізації продукції	903195,0	1272251,0	369 056	41
2. Валовий прибуток	127284,0	160786,0	33 502	26,3
3. Інші операційні доходи	924,0	6012,0	5 088	551
4. Собівартість реалізованої продукції	775911,0	1111465,0	335 554	43
5. Адміністративні витрати	57231,0	73329,0	16 098	28
6. Витрати на збут	7231,0	11677,0	4 446	61
7. Інші операційні витрати	60084,0	74638,0	14 554	24
8. Інші фінансові доходи	62678,0	163082,0	100 404	160
9. Фінансові витрати	67324,0	156443,0	89 119	132
10. Чистий прибуток (збиток)	-984,0	11387,0	12 371	1 257
11. Матеріальні затрати	212654,0	255676,0	43 022	20
12. Витрати на оплату праці	388308,0	604330,0	216 022	56
13. Середня чисельність працівників, чол.	981,0	1236,0	255	26

Таблиця 2.2 - Аналіз ліквідності підприємства

Показник	Норматив	2022 рік	2023 рік	Абсол. відхил.
1. Коефіцієнт покриття	> 1	0,18	0,3	0,12
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 – 0,8	0,16	0,27	0,11
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0	0,0003	0,0001	-0,0002
4. Чистий оборотний капітал, тис.грн.	> 0	-965248	-506072	459176

Таблиця 2.3 - Аналіз фінансової стійкості та ділової активності підприємства

Показник	Норматив	2022 рік	2023 рік	Абсол. відхил.
1. Коефіцієнт фінансової автономії	0,5-0,8	0,62	0,77	0,15
2. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	< 0,5	0,38	0,23	-0,15
3. Коефіцієнт фінансової ризику	< 1	0,62	0,3	-0,32
4. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	0,47	0,52	0,05
5. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	збільшення	4,21	5,82	1,61
6. Коефіцієнт оборотності залученого капіталу	збільшення	0,74	1,31	0,57
7. Коефіцієнт оборотності основних засобів	збільшення	0,42	0,59	0,17

Таблиця 2.4 – Аналіз динаміки та структури пасивів балансу ПрАТ
«Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2022-2023 р.р., тис. грн.

Показники	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. від 2022 р.	
			абсол.	віднос.
1. Валюта балансу	3114538	3165126	50 588	2
2. Власний капітал	1917468	2429162	511 694	26,7
3. Залучений капітал, в т.ч.	1197070	735964	-461 106	-39
3.1. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	27927	9888	-18 039	-65
3.2. Поточні зобов'язання та забезпечення	1169143	726076	-443 067	-38

Таблиця 2.6 - Аналіз показників ефективності використання власного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Показник	Нормативне значення	2022 р.	2023 р.	Відхилення
1. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Збільшення	0,47	0,52	0,05
2. Рентабельність власного капіталу (за валовим прибутком)	Збільшення	0,07	0,08	0,01
3. Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком)	Збільшення	-0,0005	0,005	0,0055
4. Період окупності власного капіталу	Зменшення	-	190,9	190,9
5. Рентабельність власного капіталу за моделлю Du Pont, в тому числі:		-0,007	0,07	0,077
5.1. Рентабельність продаж	Збільшення	-0,001	0,009	0,01
5.2. Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення	4,41	5,82	1,41
5.3. Фінансовий важіль	Зменшення	1,62	1,3	-0,32

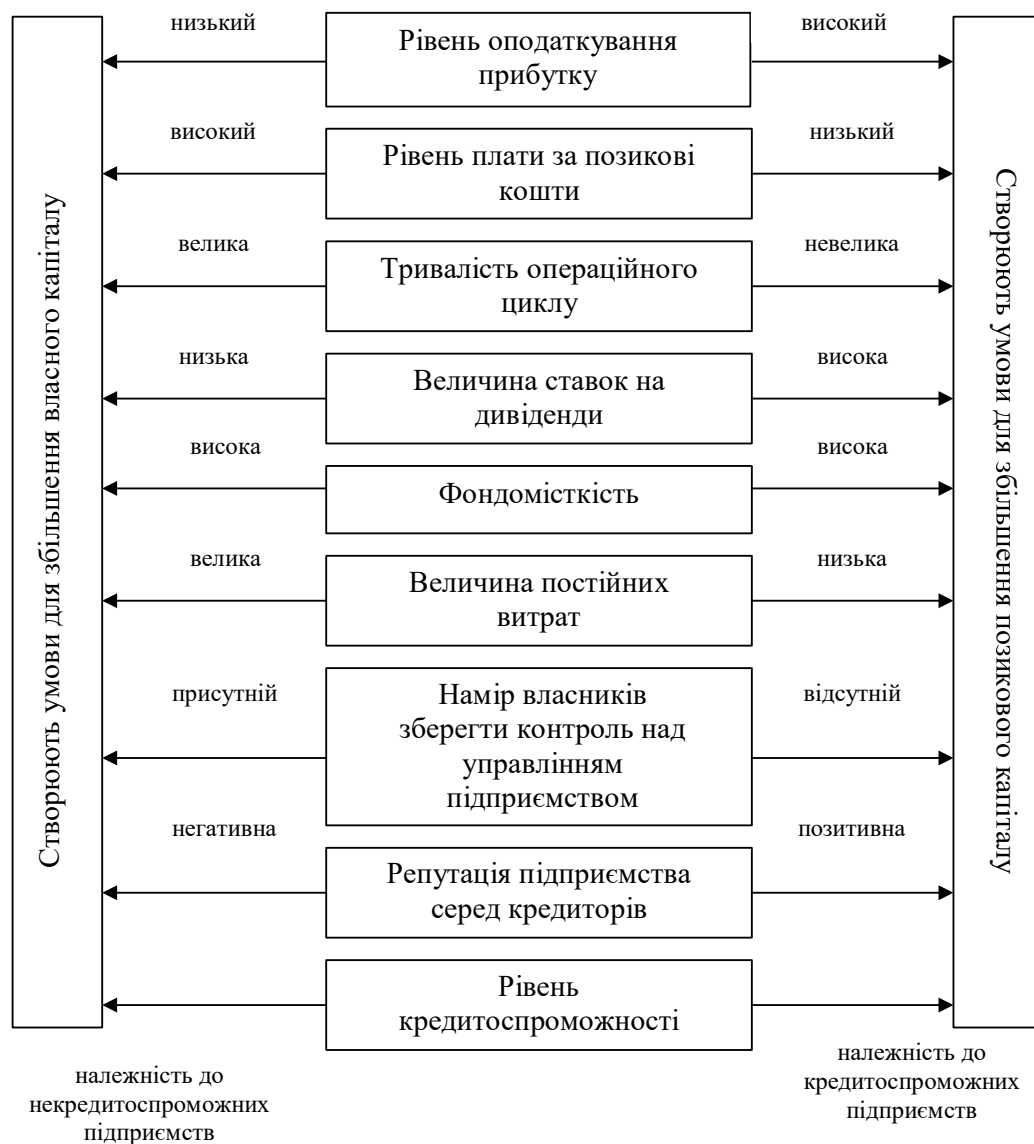

Рисунок 3.1 - Фактори, що впливають на структуру капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

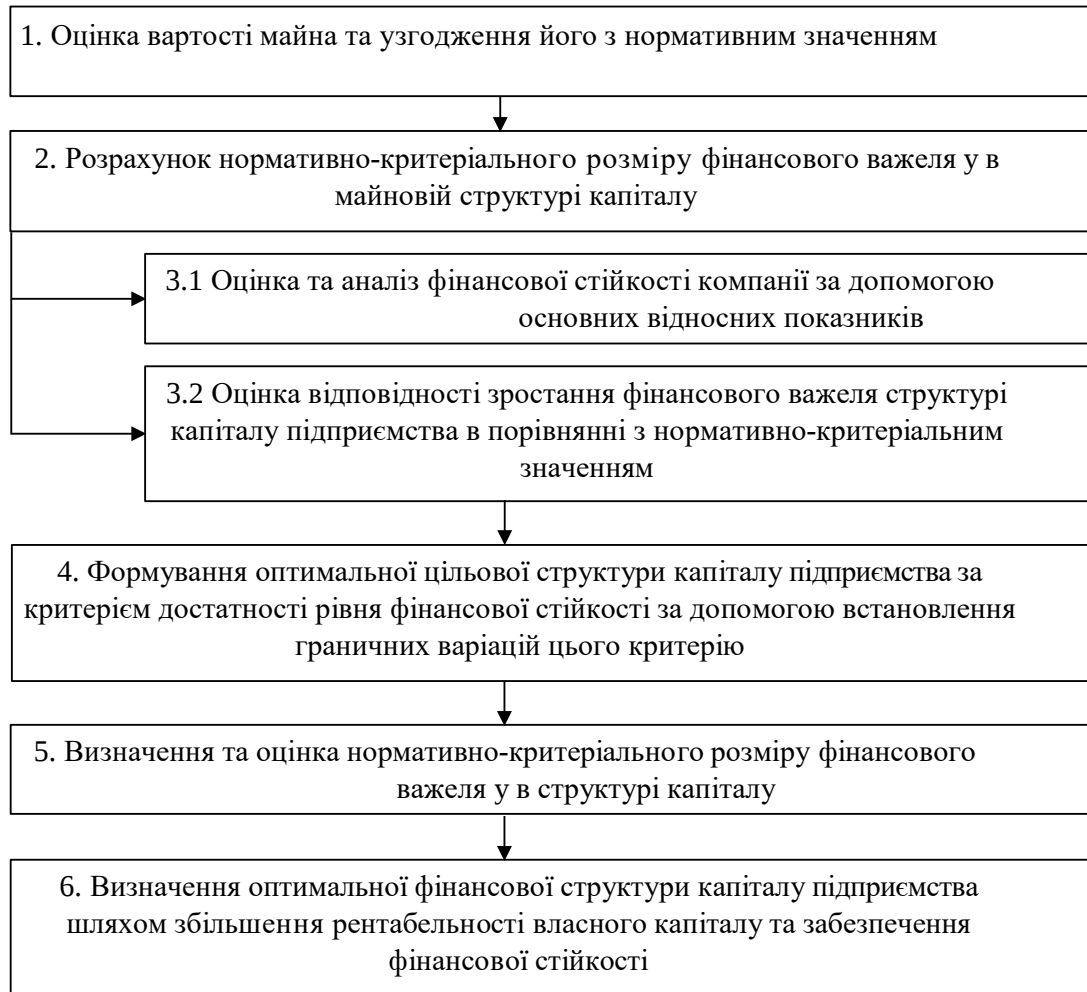

Рисунок 3.2 - Етапи оптимізації структури капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за методом поєднання рентабельності власного капіталу та забезпечення фінансової стійкості

Рисунок 3.3 - Значення основних показників управління структурою капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»